

KULEVIRU
RAJAD

SISUKORD: A. Abel — Jõulud. Jõululaule — Tõlk. Ed. Kansa. Elsa Nurk — Jõuluõhtu. Vinifred Vank — Meri mähiseb. L. R. — Jõuluks. A. Laheäär — Tahtejõud. * * — Lauletaja K. E. Sõöt 75-aastane. Hans Kelder — Juubilari jutul. Rain Rebas — K. E. Söödi lüürika. V. Jaanson — Soome Vabariigi aastapäevaks. * * — Riikliku Inglise Kolledži suurpäev. L. Pürge — Minu psüühiline mina. J. Riiv — Meid külastas talv. A. Pihlak — Minu esimene suurem reis. J. Riiv — Tallinna Reaalkooli pidu. Ellen Trummer — Lumises metsas. V. Mändmets — Tervitus jõuluvanale. Ajusport. Rahvusvahelise õpilaste Kirjavahetuse Büroo teateid. Tütarlaste nurk.

K a a s — M. Kesslerilt.

GUMNAASIUMI-, KESK- JA KUTSEKOOLI-
NOORSOO AJAKIRI

«TULEVIKU RAJAD»

jaanuarikuu number ilmub 25. jaanuaril 1938. a.

A. H. Tammsaare juubelinumbrina

Sellesse numbrisse palutakse peale
A. H. Tammsaare kohta käivate kirjutiste saata artikleid, vesteid, jutte ja luuletusi **talispordist**

hiljemalt **15. jaanuariks** 1938. aastal

Tujuküüllaseid jõule ja head uut aastat kõigile kaastöölisile ja lugejaile!

Toimetus

TULEVIKU RAJAD

EESTI GÜMNAASIUMI-, KESK- JA KUTSEKOOOLINOORSOO AJAKIRI

III aastakäik

Detsembrikuu

Nr. 23

Jõulud . . .

„Selles on Jumala armastus meie vastu saanud avalikuks, et Jumal on oma ainusündinud Poja läkitanud maailma, et meie Tema läbi elaksime.“ 1. Joh. 4, 9.

Jälle saabuvad jõulud!

Pühas hardumuses meenutame sündmusi, mis ligikaudu kaks tuhat aastat tagasi täitsid usklikke südameid elava usu ning põleva igatsusega. Ja kuigi mitmed ka tänapäev Kristust igapäevases elus ei arvesta, ometi haarab evangeelium Jõululapse sünnist iga inimest, kes elab läbi oma hinges suurima jõuluime. Seetõttu avanevad kallil jõuluajal südamete roostetanud ukсед ja igaüks meist tohib Jumala apostliga tunnistada: „Selles on Jumala armastus meie vastu saanud avalikuks, et Jumal on oma ainusündinud Poja läkitanud maailma, et meie tema läbi elaksime.“

Ühtlasi teame, et hoolimata usulisest ükskõiksusest leidub siiski ka praegusel ajal inimesi, kes ei oska kujutella elu ilma jõuluevangeeliumita ja Kristuse sünnita. Suurtele hulkadele kõnelevad jõulud pääsemisest ek-simustest, pühast rõõmust ja kõigeväelise Jumala armastusest, mis ilmu-nud Jõululapses Jeesuses Kristuses.

Kunstnik on valmistanud pildi, mis kujutab kaljut mässava mere voo-gudes. Kaljuservast hoiab kramplikult kinni hukkunud laevalt pääsenud merehädaline. Ta pilgud on pöördud ülespoole, kus kaljutipp särab ime-lises valguses ja pilvedest sirutab kalju poole valge käsi. Pildi alla on kir-jutatud: „Jõulupüha“.

Kuigi oleme harjunud nägema jõulupilte, mis tavaliselt kujutavad kuuske, ingleid ja karjaseid, on ometi kunstnik peitnud sellesse töösse ilusa mõtte, mis väga tabavalt kõneleb kaljust mässavas elumeres, kus võitleb elav inimene eluraskuste, kannatuste ja muredega, otsides pääsemist iga-viku kalju juurest.

Vajame ka meie kätt, mis sirutub meile vastu võitluses vihaste elu-voogudega. Ja selleks, et ka meil oleks tormises elumeres niisugune kalju, ulatab pühal jõuluajal Jumal oma Pojas meile kõigile armukäe, et poleks karta hukkumist tormis ja öös. Sellest kaljust hoidis kinni isa ja ema, va-naisa ja vanaema . . .

Ikka teadsid ja uskusid nad, et iga sammu nende elus juhib Jumala käsi. Selles usus oli varjul eesti isa ja ema soe armastav süda.

Sama julget ja mehist usku tahaksid nad näha ka oma lastes — teis kõigis, kallid noored, kes tahate olla meie rahva uus päev — päikesepais- telisem, julgem ja rõõmsam endistest rahvapõlvedest.

Selles mõttes kõneleb püha jõuluaeg ka tulihingelisele noorusele kõr- geist aateist, elavast hingetulest, võimsast usust kõigesse ilusasse, väsimat- ust armastusest ja suurest usaldusest, mida siiski võime leida nii palju — külmas ja isekas maailmas. Ilusaim, mida jõulud suudavad meile anda, on ometi suur usk Isa armastusse, mis uuesti avab kodu värava tagasiruttavale lapsele. Suurim kõigest, millest jutustavad rahu- ja valgusepühad, on tead- mine, et igas inimeses, — ka kõige põlatumas — on veel osake taevapäi- kest, mida ükski öö ei suuda katta. Selles seisneb ka meie suurim ja puh- taim jõulurõõm.

Õpetaja A. ABEL.

Jõululaule

Uusi keeli, vanal kandlel

OH SA ÕNNE LOOV!

Oh sa õnne loov,
oh sa armu toov,
püha, rõõmustav jõuluöö!

Maailm on kuulnud:

Kristus on tulnud!

Sõimest algas Lunastaja armutöö!

Oh sa õnne loov,
oh sa armu toov,
püha, rõõmustav jõuluöö!

Lepitust luua,

õnnistust tuua

tahab meile Lunastaja armutöö!

Oh sa õnne loov,
oh sa armu toov,
püha, rõõmustav jõuluöö!

Taevane rahu

maailma mahu!

Seda tahtis Lunastaja armutöö!

VAIKNE ÖÖ, PÜHA ÖÖ

Vaikne öö! Püha öö!

Uinub maa, vaibus töö.

Püha paar ainult valvel on veel:
sõimes lapsuke! Rõõmus neil meel!

Pühalik vaikus on siin.

Pühalik vaikus on siin.

Vaikne öö! Püha öö!

Tähtede särav vöö.

Kostab inglite juubeldav koor:

„Ärka hõisates vana ja noor!

Kristus, Päästja, on sääl!

Kristus, Päästja, on sääl!“

Vaikne öö! Püha öö!

Armastus lõkkeid lööb!

Sellest sätendas taevane silm,
seda leida võiks terve maailm

Petlemma sõimest nüüd veel.

Leplikuks muutuks siis meel.

Vaikne öö! Püha öö!

Tulgu nüüd rahu püüd,

teie hingisse pühimal ööl!

Kristlik armastus saatku teid töö!

Rahu teile see toob,

uueks maailma loob.

Tõlkinud Ed. KANSA.

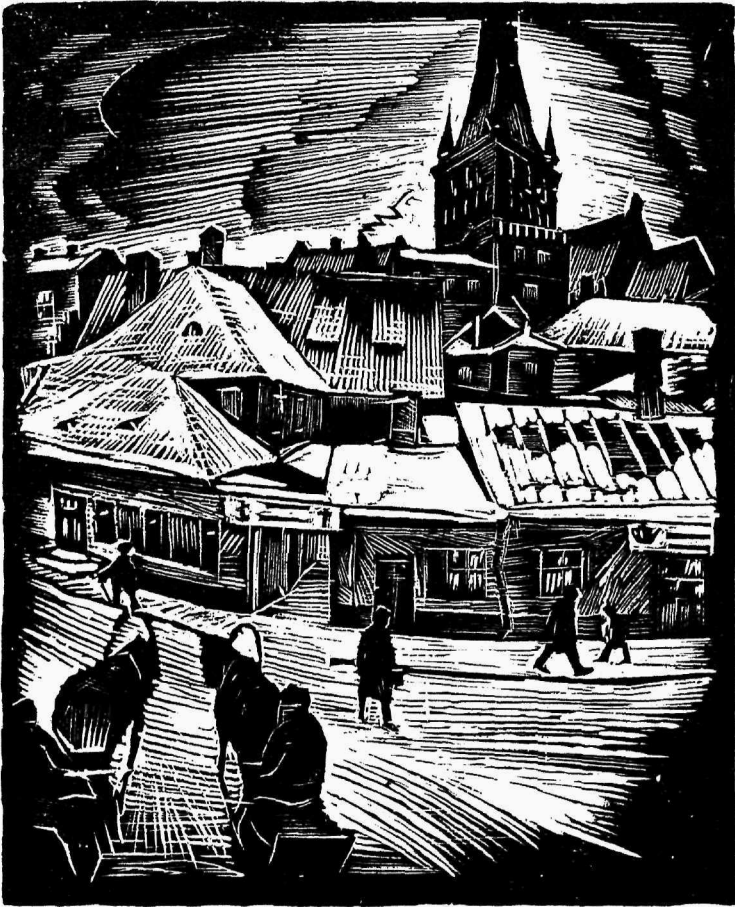
ELSA NURK,
Türi Maj.-gümnn.

Jõuluõhtu

On jõululaupäeva õhtu. Kõnnin üksinda mööda metsateed, jõulukuusk õlal. Lumiehteis kuused on tee servadel nagu jõulupuud ja käbid on hõbetatud härmatiskorraga. Jääpurikad kuuskede oksil kõlisevad, puutudes üksteise vastu klaaskellukestena. Kogu loodus tunneb selle suure õhtu tähtsust ja on seks puhuks kattunud uue puhasvalge rüüga. Lehtpuude härmatanud lehitute okste vahelt, mis sügisel nagu abi paludes kondiste sõrmedena taeva poole siru-

tusid, paistavad hiilgavad taevatähed nagu igavesti põlevad jõuluküünlad taevasel altaril. Näib, nagu oleksid tähed laskunud kuuskede härmatanud oksile, kus nad hiilgavad kroonlühtrina looduslikus kirikus. Tunnen, kuidas kuuldavalt peab jõulujuttust mu südametunnistus. Jõulutunne, see on sügavaim kõigist tundeist, selles peitub ligimesearmastust, kaastunnet ja andeksandmist.

Jõulud viivad meid kõiki lähemale ristiusule. Nendegi südamed, kes

J. Naha, RKTkool

Jõuluõhtu linnas

usu suhtes on ükskõiksed, ei suuda jääda külmaks ja vastuvõtmatuks jõulutundeile. Neidki valdab mingi sõnulseletamatu hardus, nad ei suuda sel momendil lõbutseda, kui kirikus küünaldesäras peetakse jõulujutlust.

Edasi sammudes mööda vaikivat metsateed, kuulen kaugel tilisevaid aisakelli. Need lähenevad ja juba möödub minust rong regesid, milledes istuvad jõuluõhtul kirikusse sõitjad paksudes talverideis. Möödudes minust, nende pilk riivab hetkeks mind, kui sammun rahulikult edasi, jõulukuusk õlal.

Ma ei pane tähele nende jõulurõõmust säravaid silmi ja nägusid, vaid mu mõtted viibivad kodus kambri jõulukuuse juures, mida alles ehtimatuna õlal kannan. Kuid selle kuuse oksil, mis loodud jõuluõhtul, säravad jõuluküünlad palju heledamalt, sest ta on täis jõuluõhtu sõnatuid, hardaid tundeid, mis põlevad kaasa jõuluküünalde heleda leegina.

VINIFRED VUNK,
Pärnu Tüt.-gümnn.

Meri mühisel

Pärnu lahe lained tormavad mäsates vastu luiteid. Juba ammugi katab lumi maad, kuid meri ei taha veel talveunne suikuda. Isegi täna, pühal jõuluõhtul, viskuvad lainete vahused harjad kõrgele mustava taeva poole.

Üksikus kalurionnis istub mees oma naiseaga vilkuva pirru paistel. Kogu majakese sisemus kõneleb suurist pühist — põrand on küüritud, akna ees olev laud on kaetud valge linaga ja ahjus särisevad vorstid levitavad meeldivat lõhna. Väljas aga mässab ja kohiseb meri... Taat astub õue, et viia lehmale veidi pühade kohast toidulisa. Samal ajal võtab eit kirstust vanaisalt päritud puukaantega Piibli ja avab selle Luuka evan-

Metsast välja jõudnud, sammun majade vahele. Valgustatud tubades näen ehitud jõulukuuski, kuid küünlad nende oksil pole veel läidetud, sest on veel vara. Jõudnud koju, ma viin tuppa jõulukuuse, metsast toodud kalli jõuluaarde, mis on ehitud jõulutunnetega, asetan ta jalale ja kinnitan ta nõrkadele okstele valged küünlad. Nüüd ootan, kuni hakkavad kaugusest kostma jõulukellade helid, siis läidan küünlad ja laulan üksinda: „Püha öö, õnnistud öö...“, kaunima ja südamlikuma kõigist jõululauludest. Kõik on läinud kirikusse, olen ainuke majas, kuid ma pole üksi oma jõulutunnetega, sest mu seltsiliseks on vaikiv jõulupu, ja mu jõulutunded kõnelevad leegitsevate küünaldega ta oksil. Kui küünlad on lõpuni põlenud ja tuba pimeneb, istun veel mitu tundi vaikiva jõulukuuse juures, süda tulvil hardaid jõulutundeid ja aju läbistatud teadmistest: Kristus on maailmale tulnud!

geeliumi kohalt. „Ja see sündis neil päevil, et käsk läks välja keiser Augustusest, et kõik maailm pidi üles kirjutatama...“

Raskeil sammel astub vana kalur tuppa. „Meri on täna õige vihane. vist on see inimeste pattude pärast.“—

„Jah, üks pattu ole igaüks teinud. Kaitsku Jumal meie Sassi kaugel merel ja andku talle õnnist jõuluõhtu-kesl! Taat, hakka nüüd lugema.“ Eit hakkab lugema. Alguses libisevad sõnad õige vaevaliselt üle ta huulte, kuid siis ikka kiiremini ja kiiremini. Taat istub seljaga vastu ahju toetudes ja ristis kätega naise lugemist kuulates. Tema näos ei liigu ükski lihas, kuid siiski on tas midagi pühalikku ja ta randlasesilmis vilgub mõ-

nikord midagi. Jumalasõna muudab ka tema hõrdaks. Aga meri mühiseb ja vahutab...

Midagi lööb vastu akent. Veel kord ja veel kord. „Issand, halasta!“ kiljatab eit. Lehm ammub haledalt, nagu kipuks keegi talle elu kallale. Taat kahmab läki-läki ja tormab välja. Viivu pärast tuleb ta tagasi, ise üleni märg. „Meri on väljas... Luite vahest läbi... Tule, lähme...“ Eit kahmab suurräti ja Piibli ning väljub. Märjad lained võtavad ta

vastu. Vesi niisutab eide ja taadi jalgu, kui nad kõrgemale kohale põgenevad. Lained, vihased vetevaimud, tungivad edasi... Ragisevad seinad, majake vajub... Juba lõövad lained üle ta rusude kokku.

Vanakesed astuvad vaikides sise-maa poole, kaasas oma ainuke vara — eidel puukaantega Piibel ja taadil lehm lõa otsas. Kaugelt kostavad Uulu kabeli jõulukellad... Aga meri mässab ja mühiseb...

L. R.

Jõuluks

Sajab sulgpehmet, õrna lund. Kõikjal on vaikus ja rahu. Vaikib tuul, vaikib kohin metsades... On ju jõuluõõ.

Avanevad paljude kodude ukсед — kirikukellad ju kutsuvad, kutsuvad palvele, kutsuvad rääkima omaenese südamega. On neid, kes tulevad rikkastest kodudest, on ka vaeseid ja haiglasid vanakesi, kes tulevad kepi najal vaevaliselt komberdades. Jõuluõhtu saabumine haarab kõigi südameid. Kõige ükskõiksemgi seisatab viivuks oma askeldusis, mõtleb; kõige tui-memgi laseb jõuluõhtul lapsepõlve oma silmade eest mööda libiseda. Ühtedel on temast head mälestused, teistel oli ta täis tööd, kibedust. Kuid võimsad ja unustamatud on siiski mälestused lapsepõlvest. Seisti säravate silmadega ehteis jõulukuuse all, nii palju lihtsat rõõmu, nii palju süütust, puhtust, avameelsust!

Jõulud on rahupühad! Jõuluevan-gelium kuulutab suurt rõõmu, igavest armastust. Rahu... Mida on inimsugu ihanud rohkem kui rahu, mida ta ihkab praegugi rohkem! Kuid seda ei suudeta saavutada siiski. Inimesed oma rahutu, otsiva hingega tormavad ühest ajast teise, loovad ja — hävitavad. Ihatakse rahu... Kuid me

ei soovi teda mitte niisugusena, mis laseb meid elada kui unes — võitlusteta, igatsusteta, arvamusteta; me ei igatse mitte niisugust rahu, mis meid suigutaks, mis sunniks põgenema oma segipaisatud ja tihti võimatuina tunduvate mõtete eest, ilma et püüaks leidagi õiget teed neis. Ei, me tahame siiski võidelda, võidelda enese tõekspidamiste eest, võidelda ühiskonna heaoluks. Kuid pahatihti kaldutakse neis võitluses äärmusisse, muututakse egoistlikeks ja pahatahtlikeks. Püütakse saavutada ainult oma isiklikku hüvangut, tähele panemata teisi. Sagedi kistakse oma vennalt temale kuuluv, et aga ise seda omandada. Sõjad laastavad maid... Sajatatakse vihas, surutakse rusikaiks käed.

Kuid see sama süda, mis on hetkel valmis puurima oma mõõka venna südamesse, see sama süda igatseb ise ka rahu!

Jõulud — nad on valgusepühad! Ehkki päevad muutuvad lühemaks, ehkki pimedus võimutseb, meie südameisse tuuakse aga valgust, jõudu.

Teeme valgeks oma toad, süütame jõulupuul paljud küünlad, ainult selleks, et saada sellel õhtul palju valgust. Mälestame salapärase öö valget sündmust, mis aset leidis umbes 2000

D. Punga, RKTkool

Jõululapsuke küünlaga

aasta eest, tuld, võimsat leeki, mis peab põlema ka siis, kui on tuul, maru. Ja seda tuld igatsetakse, janunetakse tema järele. Jõuluvalgus paisab südameisse, ta soojendab, tervendab. Kuid selles valguses näeme ka üha selgemini eemal meid varitsemaid musti varje, näeme raskusi, valu, mis tahab meid nõrgestada. Jõuluvalgus tugevdab aga, ta annab jõudu. Märkame rüsinat, valet, kurjust enese ümber, näeme pettust, häbematust. Kuid tajume ka, et oleme jõudnud paljastada ainult enese hinge.

Jõulud on rõõmupühad. Igas, ka kõige halvemas kodus ja viletsaimaski saunahurtsikus on jõuluõhtul rõõmu. Sirutab väike laps magades oma kõh-

nad käekesed, suu ümber mängleb naeratus. Nägi ta unes leiba? Ema murdis talle raasukesest poole. Ilmsi nii palju, palju vaesust, häda, kuid jõuluõöl oskab laps rõõmust ja rikkusestki mõelda. Silmades on sära, südames rahulolu. Ja võib-olla, et ollakse seal vaeses saunahurtsikus niisama õnnelikud kui rikkaski kodus.

Tähed siravad taeva tumedal tauldal, sajab üksikuid udupehmeid lumehelbeid. Kõikjal on vaikus, rahu. Tundub, nagu puhkaksid kõik väsimusest, askeldusest. Vaikinud on ka tuul, vaikinud on kohin puude ladvus...

On ju jõuluõö!

Tahtejõud

Tihti kannatame mitmesuguste äparduste ja saamatuste pärast. Kui hakata lähemalt vaatlama, millest on üks või teine äpardus tingitud, siis näeme, et peamiseks äparduste ja saamatuste põhjuseks on tahtejõu puudus. Meil ei jätku küllalt tahtejõudu, et võita tihti kas või kõige väiksemat takistust. Tuntakse kartust pingutuste ja eriti just kestvate pingutuste puhul. On selge, et kestva tahtejõu tõeline vaenlane ei või olla miski muu kui mingi pidevalt mõjuv võim. Ja see võim on kas lihtne laiskus, tundetud või ükskõiksus. Nagu oleme võinud tähele panna, ei võta ükski inimene ette pikaajalist pingutust muidu, kui tal peab olema selleks tingimata mingi mõjuv põhjus. Meie kõik teame, kui aeglaselt harjub laps korrapärase tööga ja kui harva talupojad ja töölised katsuvad teha parandusi selles, mida nad isadelt pärinud. See kõik on tingitud kartusest ettetulevate pingutuste pärast. Neil ei jätku tahtejõudu, et teostada uuendus oma elus. Näib tõesti nii, nagu peaks suurem osa inimesi oma juhtlauseks elu nõnda elada, kuis oleks võimalikult vähem vaja pingutada oma mõtlemist. Ka meie endi seas on küllalt õpilasi, kes püüavad võimalikult vähese õppimisega läbi ajada. Nad püüavad teha ainult miinimumi kõigest sellest tööst, mis vaja klassi lõpetamiseks ja kevadiste eksamite sooritamiseks. Neil puudub tahtejõud tõsiseks tööks.

Tahtejõu puuduse raskemaid vorme, mis esineb õpilase juures, on laiskus, hingeline nõrkus, mis avaldub kõigis noore inimese toiminguis. Ta magab hommikul liiga kaua. Tõuseb üles uniselt, vedelana ja ükskõiksena. Ta riietub aeglaselt ja haigutades ning kaotab selle käbi tunduvalt aega. Ta ei tunne end hoos olevat ja tal puudub tuju igasuguseks

tööks. Ta teeb kõik ükskõikselt ja norus. Ta näos peegeldub laiskus; ilme on ebamäärane ja hajameelne. Ta liigutustes ei ole elavust ja kindlust. Ülestõusmisega ja riietumisega on kaotatud hulk kallist aega. Ei jätku enam aega korralikuks hommikueineks. Süüakse kiirelt mõned suutäied ja tõtatakse kooli. Koolitee tuleb käia suure rutuga, et mitte hilineeda. Pahatihti juhtub aga ka see, et jäädakse tundi hiljaks ja segatakse seega õppetööd. Ka koolis ei tunne üksikõiki õpilane end hoos olevat. Ta haigutab ja jalutab vaheaegadel tülpinud näoga ringi. Tundide ajal ei saa ta kuidagi koondada oma mõtteid käesoleva aine juurde ja tegeleb tihti teiste asjadega. See kõik on tingitud tahtejõu puudusest. Ei omata mitte niigi palju tahtejõudu, et istuda tundide ajal vaikselt, rääkimata veel sellest, et kuulata õpetaja seletust.

Kui kellesegi on sügavalt juurdunud laiskus või ükskõiksus, mis tingitud tahtejõu puudusest, siis on ta sellest hoolimata suuteline üritama juhuslikke ja lühiajalisi pingutusi. Loodusrahvad näiteks ei kohku äkiliste pingutuste eest. Küll aga kardavad nad järjekindlat ja kestvaid tööd või pingutust, mis lõpuks nõuab neilt suuremat tahtejõudu. Kuna suuremad, pikkade vaheaegade järele korduvad pingutused nõuavad vähem tahtejõudu kui väikesed, alati korduvad pingutused, siis seepärast võivad ka tihti tahtejõuetud õpilased eksamite liginedes end ajutiselt kokku võtta, kuid igapäev korduvad ja aastaid kestvad pingutused ei vasta nende loomule.

Et kasvatada tugevat tahtejõudu, selleks peame meie harjuma võitma omaenda ihasid. Täiesti lubamatu on järele anda kõigile meis tekkinud soovidele. Üheks parimaks tahtekasvatuse abinõuks on tähelepanu pika-

R. Rosenberg

Petseri

ajaline koondumine ühele asjale. Tähelepanu seisab teatud reas korduvais ärritusis, mille pingutusjõud võib enam või vähem intensiivne olla ja mis järgnevad üksteisele vahelduva kiirusega. Kui tähelepanu on energiline ja harjutatud, siis järgnevad ärritused nii kiiresti, et tekib näiv tähelepanu pidevus, mis võib kesta iga päev mitu tundi järjesti. Intensiivse ja energilise tähelepanu saavutamine peab olema meie kõikide eesmärgiks, sest ainult siis edeneb õppimine hästi, kui meil jätkub tahtejõudu ka õpetajate seletuste kuulamiseks.

Häid tagajärgi tahtekasvatamises saavutatakse ka iga, olgu suure või väikese kiusatuse ja raskuse ületamisega. Meie peame otsima juhtumeid, mis annaksid meile võimaluse võita niisuguseid kiusatusi ja raskusi ning kasvatada seega meie tahtejõu-

du. Olgu pingutus kui suur või raske lahes, siiski ei tohi meie meelt heita. Meil peab alati jätkuma tahtejõudu võita ettetulevaid takistusi. Seejuures peetagu meeles, et ainult neid hinnatakse elus, kes suudavad ennast kõigist olukordadest hästi läbi lüüa. Hästi suudab elus toimida aga ainult tahtejõuline inimene.

Vaadeldes lähemalt tahteavaldust, paneme tähele, et mitte alati ei tee me mõnda tegu seepärast, et me seda peaksime tegema, vaid me teeme seda mingi sisemise tunde pärast. See on tundelaine, mis käib iga tegevuse ees. Näiteks ei piisa tihti paljast teadmised, et peame tõusma vara, sest töö ootab meid, vaid seesemel põhjustab meid tõusma häbi, et mõni sõber võib leida meid alles magamast, ehkki lubasime tõusta varakult. Niisugune tahteavalduse ees käiv tundelaine on samuti heaks tahtekasvatamise abinõuks. Seepärast katsugem teadvusse hiilunud tunnet viibimata oma eesmärgi kohaselt kasutada, olgu see milline tahes. Kui kuuleme mõne sõbra edust ja kui siis meie vankuv tahe saab kui piitsahoobi, siis kiirelt tööle! Kiirelt viidagu pooleliolev ülesanne lõpuni, mis meid juba mitu päeva vaevanud ja mõjunud sisetunde piinana. Kui ka täna käesoleva kirjutise järelalusena valdab sind tunne töö pühadusest ja suurusest, siis kohe sulg kätte! Ehk lihtsalt, kui sul on füüsilise ja vaimse jõu värskuse tunne, mis teeb töö meeldivaks, siis kiirelt tööle. Neid soodsaid silmapilke peame kasutama, et omandada kindlat ja tugevat tahtejõudu.

„Tuleviku Radade“ jaanuarikuu numbri jaoks tuleb kaastöö saata hiljemalt 15. jaanuariks.

Luuletaja K. E. Sööt 75-aastane

Luuletaja K. E. Sööt kodus endavanuse puu all

K. E. Sööt sündis 1862. a. Raadi vallas Tuki veskis rentniku pojana. Luuletaja 6-aastane olles asuti kauemaks Ilmatsalu Kurvitsu tallu, mis oma kodususe ja seal valitseva armastusega on luuletaja hinge jätnud jäävad mälestused õnnelikust lapsepõlvest ja hoolitsevast emaarmastusest, millele on pühendatud suur osa ta loomingust.

Kooliaastad Tartus pakkusid ainult lõputut ja puist tuupimist, milles helledate tähtedena särasid vabad püha-päevad Kurvitsul ja kodused talutööd koolivaheaegadel. Kooli lõpetanud, asus Sööt isatallu, pidades vallakirjutaja ametit ja olles ühtlasi sealse vaimse ärkamise ja rahvusliku liikumise agaraim algataja. Söödi enese sõnade järgi moodustas see rõõmsama ja huvitama ajajärgu ta elus.

Peale aastast sõjaväeteenistust asus Sööt Tartusse *Oleviku* kaastööliseks, kust ta aga hiljem sealse venestust pooldava õhkkonna tõttu lahkus. Ta oli tegevliige mitmes Tartu eesti seltsis ja hiljem *Postimehe* toimetusliikmeks.

Oleviku kaastöölisena avaldas Sööt oma esimese luuletuskogu *Aasa-õied*, mille peamotiiviks on kerge ja mänglev armastus. Järgnev kogu *Rõõm ja mure* on tõsisem, sügavam ja kurvameelsem endisest. Luuletajat vaevab *Oleviku* juures valitsev venestamis-meeloole ja oma rahva raske põli.

Kogus *Saatus* lisandub endistele motiividele armastus ema vastu. Luuletaja ema on vahepeal surnud ja ta mälestab teda mitmes laulus, mis liigutavad meid oma lihtsa ja vähenõudliku südamlikkusega, mis just selletõttu on nii puhtad ja väljendusrikkad.

Hilisemas kogus *Kodu* on Söödi väljendusviis muutunud moodsamaks ja mitmekesisemaks. Siin esineb raskemeelsete laulude kõrval uudsena salapärasus ja müstika. Veel ilmsemalt kajastub müstiline joon Söödi äsjailmunud luuletuskogus *Kuusirbi õsu*, mis oma vormikindlate värssidega teenib tõsist tähelepanu.

Nimetatu kõrval on Söödil ilmunud ka teisi luulekogusid ja ka palju tõlkeid välisautoreilt, eriti Petõfilit.

Sööt oma luules ei paku midagi enneolematut, ei nõua meilt ka midagi, ta laulud on nagu vaikne ojavulin, mida tarvitseb ainult kuulata, et saada ettekujutust maastiku ilust, kust ta läbi voolab. Söödil on omane lihtsus, õrnus, südamlikkus, tahaks öelda idüllilisus. Teda lugedes tunne me kehastatuna mõtteid, mida oleme ammu kuulnud ja mis on muutunud meile tuttavaks ja koduseks, kuid mis siiski praegu nihkuvad meile endisest ligemale.

Soovime luuletajale tulevikuradalaste nimel südamest õnne eelseisva sünnipäeva puhul.

Kirjanik K. E. Sõöt oma töötoas

„Kas soovite kokku saada luuletajaga?“ küsib teenija, olles avanud meie helistamise pääle Karl Eduard Sõõdi nimelise sedeliga varustatud ukse. Vastame jaatavalt. Teenija läheb teatama luuletajale meie külastamisest. Tagasi tulles palub meid astuda avarasse töötuppa. Käsi-kirjade ja raamatutega kaetud laia laua taga istub vanameister ise, olles nähtavasti kiindunud mingisse tööhe. Seisame hetke sõnatult uktsel, kartes nagu segada teda, sest võib-olla on tal käsil mõni valmiva luuletuse viimistlemine või mingi uue motiivi läbitöötamine. Kuid veel enne kui suudame heita pilku meid ümbritsevaile raamaturohkeile kapele, on vanameister meid silmanud, tõuseb kiirelt ning sammub vastu naerataval näol. Esitleme endid ja surume luuletaja kätt ta läheneva juubelipäeva puhul. „Tulete vara, sest sünnipäevani on veel aega,“ sõnab salmimeister naljatlevalt. Hiljem selgub, et me ei olegi esimesed tülitajad, sest juba enne meid on käidud teda intervjuerimas.

Luuletaja palub meid istuda, võttes isc istet meie vastu teinepool lauda. Teatades, et meile on tehtud ülesandeks paluda lühikest intervjuud, palun vanameistrilt midagi jutustada oma töörohkest minevikust. „Mis sääl enam jutustada, mu minevik esineb

juba paberile trükitult,“ põikleb ta, hakates lehitsema üht laual olevat käsikirja.

„Kas teil ei ole seoses te koolipõlvega meeles mõnd erilist mälestust, mis vääriks meenutamist?“ esitan tagasihoidliku küsimuse.

Luuletaja jääb mõttesse. Ei ole kerge esile kutsuda mälestusi koolielust, mida eraldab käesolevast ajast enam kui kuue aastakümne pikkune vahe-maa.

„Mis puutub minu kaasõpilasperre.“ atustab ta pääle lühikest vaheaega, „siis peab tähendama, et see oli rahvuse poolest võrdlemisi kirju. Enamus oli küll eestlasi, umbes 95 prots., kuid ei puudunud ka lätlasi ega juute. Me eestlased, püüdsime alal hoida isamaalikku vaimu. Eriti viimastes klassides oli rahvustunne suur, siis korraldasime tihti kõne- ja vaidlusõhtuid ja käisime koos „Vanemuises“.“

„Kuidas suhtusid õpetajad õpilas-sisse?“ asetan vahele küsimuse, „kas oli märgata teatavat vastuolu muulas-test õpetajate ja eesti õpilaste vahel?“

„Ei, vastuolu ei olnud. Koheldi küll karmilt korrarikkujaid ja laisku õpilasi, kuid erilist tähelepanu sellele ei saa omistada, sest distsipliini mõttes esineb see nähe ka praeguses koolielus, olgugi, et kergemal kujul. Kuid puudusid ka sõbralikud suhted õpeta-

jäskonna ja õpilaspere vahel. Ainult need üksikud õpetajad, kes olid eesti rahvusest, suhtusid õpilasisse sooje-
mini kui muulased ning püüdsid hoi-
da ka alal eesti vaimu. Carl Heinrich
Niggol oli üks selline eesti õpetaja.“

„Kunas alustasite kirjanduslikku
tegevust?“ viin jutu teisele teemale.
„Kas saite selleks väliseid mõjutusi
või asusite oma sisemisel tahtel luule-
põllule?“

„Hakkasin luuletama juba kooli-
põlves, saates „Olevikule“ mõningaid
kaastöid. Isiklikult kelleltki selleks
mõjutusi lei saanud. Lugesin eesti
kirjandust ja ammutasin säält indu
luuletamiseks. Eeskujuks võtsin Ves-
ke laulud, seepärast on ka mu esime-
sed luuletused, näiteks luulekogus
„Aasa-õied“, tunduvalt Veske-pärased.“

Luuletaja tõuseb, võtab raamatuka-
pist mõned oma esimestest luulekogu-
dest ning ulatab mu kaaslasele —
kooliõele — ja mulle. Sirvides neid
leiame säält palju juba varasemast
lapsepõlvest saadik tuttavaid laule,
mis on muutunud nii populaarseks, et
tunduvad rahvalauludena. Ei suuda
imeslada luuletaja osavust tunnete
peitmises luuletusisse. Motiivid on
korduvad, kuid huvitavalt ja kujukalt
teisendatud. Peamiselt esinevad isa-
maa, kodu, looduse ja armastuse mo-
tiivid. Olles huvitatud, kas neist mo-
tiividest mõni on luuletaja poolt eelis-
talum, küsin otsekoheselt: „Millist
luuleliiki armastate kõige enam?“

„On raske ütelda,“ sõnab ta pääle
lühikest mõtlemist. „Õieti ei saa ma
kunagi pidada üht luuleliiki eelista-
tumaks kui teist, sest olenedes mee-
olust ja poliitilisest seisukorrast mu
vaade ses suhtes ei ole täiesti stabiil-
ne.“ Samalaadse vastuse annab ta kü-
simusele: missugune luuletus ta rikka-
likult luulepõllult meeldib talle kõige
enam. Edasi märgib laulik täienduseks
veel järgmist:

„Vasvalminud luuletused tunduvad
alati meeldivamatena, sest nad tõrju-
vad tagaplaanile eelmised armastatu-

Mispärast?

Käib jääne surmaaundus

Siis pistle läbi pea.

Ma soovin, et ma sureks,

Mispärast, ei ma tea?

Mu süda nõudub, silmi

Toob niimise prisar-rea, —

Kuid süiski meel ma elaks,

Mispärast, ei ma tea?

Tomás Talu järgi K. E. Söödi.

K. E. Söödi käekirja näide

mad luuletused. Tihti olen unustanud
mõne oma vanema luuletuse nii ära,
ei teda kusagilt juhuslikult lugedes
ei saa kuidagi tunnistada omaks. Näi-
teks vanadest ajalehtedest nende sir-
vimisel olen leidnud oma nimega va-
rustatud luuletusi, millidest ei ole mul
säilinud mingit mälestust.“

Ajalehtedes on salmimeister aval-
danud väga palju oma töid. Veendume
selles kohe, kui ta asetab lauale hulga
üksikuid väljalõigatud luuletusi, tä-
hendades, et see moodustab alles väi-
kese osa sellest tervikust, mis tegeli-
kult ajalehis ilmunud. Kahjuks ei ole
ta suutnud kõiki töid koguda.

Lõpuks suundub jutt vastilmunud
luuletuskogule „Kuusirbi õsu“. Et see
rikastab eesti luulepõldu ühe huvita-
va ja väärtusliku teose võrra, seda
tõendavad juba üksikud värvilised
teose äratõmbed, mida luuletaja meile
lahkelt pakub vaatlemiseks. „Kuusirbi
õsu“ mitmekesise aine hulgas esineb

ka huvitavaid rahvamuistendilisi motiive (Katk, Soend jm.).

Lõuna-Eesti murdes esinev sõna „õsu“ on nii mulle kui ka kaaslastele tähenduselt tundmatu. Luuletaja märkab seda ja ruttab tooma sõnaraamatut. Ma kasutan tekkinud pausi heites uuriva pilgu töötoa sisustusele. Seinte ääres seisavad avarad raamatukapid, sisaldades enestes hulk väärtuslikku kirjandust. Läbi nende klaasuste äratavad huvi üksikud kuldköites teosed. Seintel rippuvate piltide ja kalendrite kõrval tõmbab tähelepanu enesele veel malemeister Kereš'e ajalehes väljalõigatud karikatuur. Nähtavasti tunneb luuletaja kirjanduse harrastuse kõrval huvi ka malekunsti vastu.

Vahepeal on vanameister tulnud tagasi ning asetab lauale paksu eestisaksa sõnaraamatu, millest leiame, et sõna „õsu“ üks tähendus on ka „põim“. Seega uue luulekogu pealkiri tähenduslikult võiks olla „Kuusirbi põim“.

Avaldame arvamist, et peale „Kuusirbi õsu“ ilmumist peab juubilar lü-

hikese puhkuse luuletegevuse alal, kuid eksin, sest ta tahab kohe uut tööd alustada oma lastelaulude kogumisega, et neid tervikuna trükkis avaldada. „Üldse ma praegu ei tegele uute luuletuste sepitsemisega, vaid viimistlen endisi töid,“ sõnab ta. Küsimusele, kui palju aega nõuab keskmiselt luuletuse valmistamine, vastab luuletaja:

„Olles fikseerinud mõne luuletuse, ei loe ma kunagi korraga seda valmiuks, vaid asetan kõrvale ja järgmisel päeval võtan ta uuesti käsile lõplikuks silumiseks. Pikemad tööd, nagu „Soend“ ja „Katk“ „Kuusirbi õsus“, nõuavad viimistlemiseks kaks kuni kolm päeva, alles siis saavad nad küpsiks.“

Elavas jutlemises kaob aeg ruttu. Oleme istunud juba enam kui tund aega lahke luuletaja hubases töötoas, kuid ikka ei taha veel jutulõng katkeda. Lõpuks meenutame, et juubilaril oli meie tules käsil töö, ning mida oleme takistanud. Tõuseme lahkumiseks. Järgneb tugev käepigistus, mille järele vanameister uuesti kiindub katkestatud tõhe.

RAIN REBAS

K. E. Söödi lüürika

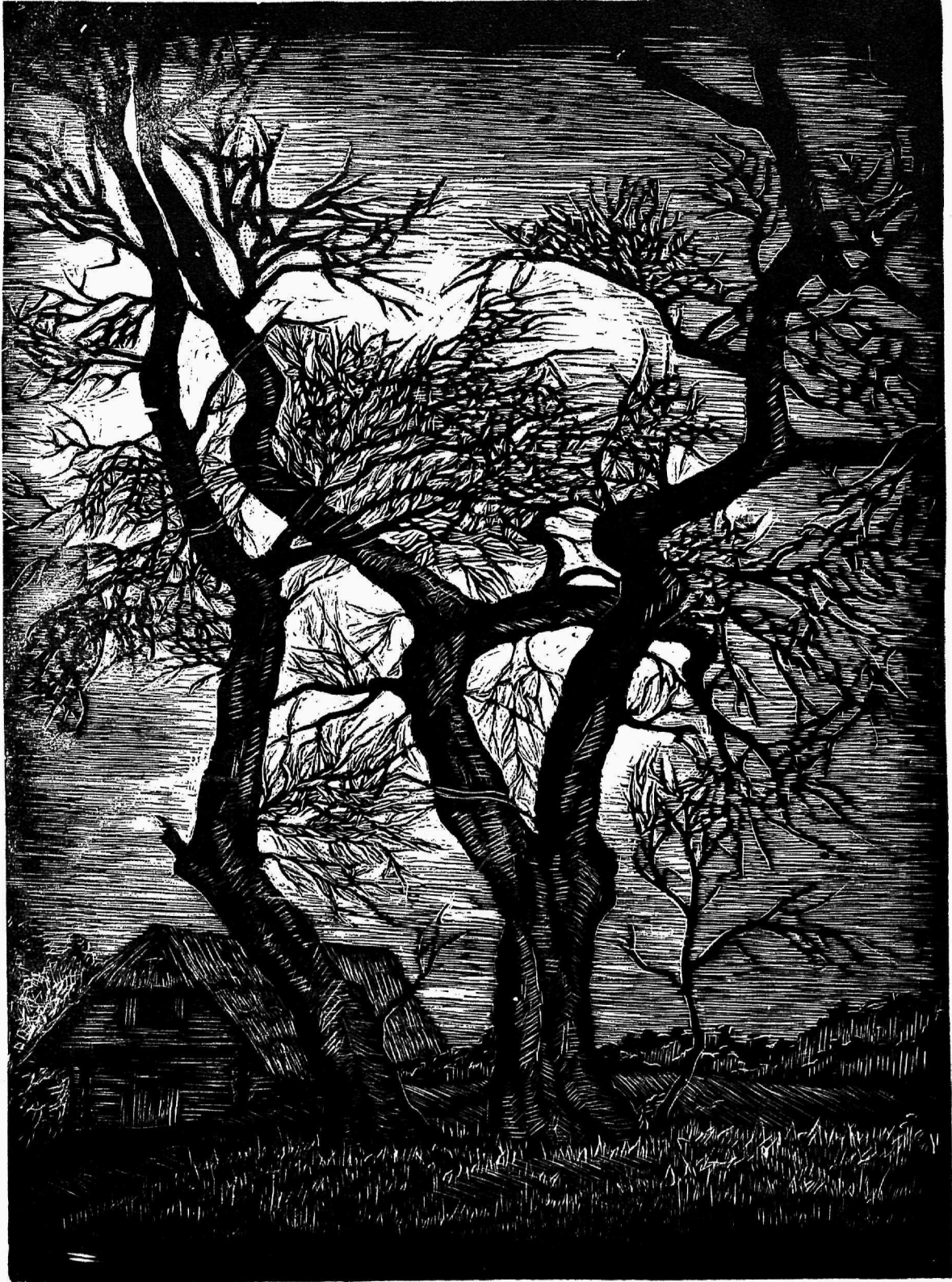
Elus kohtame kahesuguseid inimesi. Ühtede elu on kärestikuline, hüppeline; teiste oma vaikne ja igapäevane eluvõitlus, mis küll tihti võib kujuneda väga raskeks, siiski ei eraldu aga millegagi äripäevast.

Karl-Eduard Sööt kuulub kahtlematult sellesse teise liiki. Tema elu on olnud tavaline rabelemine nagu paljude teistegi elu, kes kuulunud samasse sajandisse. Siin võiksime isegi eraldada mõned etapid: lihtne maapoiss, kooliõpilane, ajakirjanduslikul alal katsetaja, trükikoja ja raamatukaupluse omanik ja siis jällegi ajakirjanik. Viimased aastad on kirjanik veetnud Tartus, kus tal oma maja. Nende aastate kohta on ta muuseas ühes oma luuletuses ütelnud: „Välisilma suhetest ma lausa võõrdund...“

Nüüd on kolmveerand-saja aastane elumatk jälle selle elu kiirtempo kuidagi kõrvale jäänud tegelased asetanud keskpunkti.

Ja me otsime ja analüüsime selle „kajastaja, ajaraamatu lehekülgedele ääremärkuste tegija“ (nii nimetab K. E. Sööti Fr. Tuglas) luulet, õigemini küll pidet, mis teda luuletaja ja inimesena seob meiega.

Karl Eduard Söödi elu pole millegagi erinenud teiste kaasaegsete omast, samuti K. E. Söödi luule pole olnud midagi eriskummalist, selles õieti pole

midagi väliselt virtuooslikku ega vormilisi tippe ületavat. Tänapäeva nõuded kirjandusele on juba väliselt niivõrd kasvanud, et „Aastate kajastuse“ autoril oleks raske saavutada sellist menu, kui seda omal ajal.

Kuid siit me leiamegi võtme Söödi hindamiseks. Sööt on nimelt oma aja inimene, oma aja, looduse, miljöö produkt. Tema esindab oma aega, möödunud sajandi viimaseid ja käesoleva esimesi aastakümneid — ja selle aja luuletajana me tunneme Karl Eduard Söödis meistrit.

*

See oli halb aeg, millesse sattusid Söödi loomingu parimad aastad. See oli, nagu ütleb Fr. Tuglas — jalalt teisele tammumise aeg, milles polnud ruumi värsketele tunnetele ega mõtetele. See oli rahvusliku ärkamisaja kõrgpaatose nõrk järelkordamise aeg; sellelt viljatult ajalt oleme pärandanud väga vähe, õieti ainult kolm nime: Juhan Liiv, K. E. Sööt ja Anna Haava.

Sööt jagab ise oma luuletoodangu kuude liiki: Laul ja luule, Isamaa, Kodu, Armastus, Inimene ja loodus ja Varjud. Kui neid teemasid vaadelda, siis selgub, et Söödi ainevald pole olnud kuigi kitsas, tal on jätkunud kõikjale kätt, et olla tõeline ääremärkuste tegija.

„Mul on nelisada laulu ja üks süda rinna sees,“ ütleb Sööt ühes oma luuletuses. Tänapäeval hinnates eelistame aga kvantitatiivsele kvalitatiivset, seepärast ka Söödi loomingut hinnates jääme peatuma meelsamini tipudele.

Ja neid tippe Söödil leidub. Õieti need tipud teevadki Söödist Söödi, inimesest luuletaja, lihtse töö tegijast meistri.

Kõneldes hiljuti vanakirjanik Jakob Liivaga, ütles viimane, et Schiller oleks jäänud ikka Schilleriks, kui ta ka ainult oma „Kella-laulu“ oleks loonud. Siit analoogiliselt järeldades, on ka K. E. Sööti edasi viinud tipud, need tipud, mis küll ei hiilga vormiliste ja välispidiselt efektsete saavutustega, milles aga kõneleb oma aega kõike-mõistev soe ja tundeline inimene, rõhkem isegi soe ja tundeline, kui seda tänini oleme osanud mõista.

Ena haualt on päritud luuletus:

*Lillekesed, kummarduge
selle künka ees.
Ta on püha kõigi teiste
pühaduste sees...*

On kaks asja: vorm ja sisu. Mõlemad on nauditavad. Söödi luuletustes on suur ja tundeline sisu, seda näitavad ka tema hilisemad teislaadsed saavutused. Ja see on midagi, mis seob, väärib tunnustust omal ajal ja tänapäeval.

Söödil jätkub siiski igale poole kätt. Ta on ka omaaegne armastuslaulude meister. Võtame näiteks kas-või „Nõel“:

*Neiukene sãrasilma,
neiu lahke, naerukas.
Pistis mulle õie rinda,
nõelaga ta kinnitas.*

*Nõel ei olnud poolest tollist
näha pikem sugugi.
Kuid ma tunnen, ots on puutund
südamesse ometi...*

Et Söödil jätkub mehelikkust, su urepärast hoogu ja sõjamehelikku vaimustust, seda näitab luuletus „Pääliku hüüd“:

*Malev, tõuse nagu maru!
Kaitsta kodu, põld ja aru —
valida kuid vahe raud!*

*Homme ootab sõjapõrgu!
Aga mees ei kohiku, nõrgu:
Eluvõit või surmahaud!...*

Siin saavutab Sööt sellise hoo, millist muidu tema juures näeme harva. See õieti on ja ongi jäänud üheks vulgaarseks plahvatuks, milleni ta enam hiljem pole küündinud. Ta on jäänud ka oma hilisemas luules selleks Söödik, kellena teda tunneme oma-aegse ja ka hilisema loomingu kaudu.

*

Mida Sööt on andnud kõige viimasel ajal ja et selle aastates mehega on kaasas käinud ka loominguiline tõus, sellest näiteid 1934. ja 1936. a. „Loomingust“:

*Linna müüri taga asetseb mu maja,
sammaldunud, vana, uppuv põõsastikku.
Ei seal äriilma huiskav kriisk ei kaja,
suuda üksilduse hingerahu rikku.*

*Välisilma suhetest ma lausa võõrdund,
kui ta kaetud hõbehelkel jääst ja lumest...*

Rohkem, kui muidu eluloolist, leiame luuletuses:

*Oli käind ta karjateed,
mitmekesi marjateed.
Suures summas suviteed,
uisapäisa huviteed.*

*Oli kulgend kännuteil,
rõõmsalt rassind rännuteil,
kõverkäigu kõrreteil,
õhu kaudu õrreteil.*

*Oli keerlend keeluteil,
nägematuil neeluteil.
Tihti tõtand tõveteil,
hilisaastail hõbeteil...*

Karl Eduard Sööt kõnnib praegu tõesti hõbeteid. Meie ei taha teda ülearu kiita, me oleksime seega ülekohtused vana, patriarhaalse hõbeaastais luuletaja vastu. Kuid me ei tohi teda ka kaugeltki tunnustamata jätta.

See aeg, milles Karl Eduard Sööt töötas, oli kaugelt teisiti häälestatud. See oli romantiline, lüürilise põhitooniga ja tunneterikas aeg. Meie tänapäev on pisut teissugune. Elame tehnika, kino ja raadio moodsel sajandil, kardame avalikkuse ees tihti olla sentimentaalsed, olgugi et oma sisimas tõeliselt oleme seda.

Kuid me ei saa ühelgi juhul, ka sada aastat hiljem, eitada nii lihtsaid, võltsimatuid ja haaravaid tundeid, tundelüürikat, kui meile seda pakub Sööt. Seepärast ka käesoleva kirjutise epiloogina tuletame meelde luuletust,

õieti pärli luuletuste seas, milles harukordse harmoonilise elastsuse, ehtsa lihtsüdamlikkuse ja lihtse tundega meile manatakse silme ette pilt hilis-õhtusest metsast:

*Ma kõnnin hilisel õhtul
veel üksinda metsateel...
Tuul kahiseb puude ladvul
ja lehed langevad eel...*

Sööt on siin meister, suur ja sügav meister, nagu ta ise oma luuletuses nimetab „suurt ja sügavat õnne...“

*

Bilansseerides Karl Eduard Sööt on ikkagi jäänud hinnatavaks oma aja seisukohalt. Tema tundeluuletusil, eesotsas „Metsateega“, on aga auväärne koht ka eesti tänapäevalüürikas. K. E. Sööt on õieti näide seitsmekümneviie-aastasest, sooja südamega, tublist ja täisväärtuslikust eestlasest. Ma usun, et me kõik soovime talle ilusat sünnipäeva.

V. JAAKSON,
Pärnu Poegl.-gümnn.

Soome Vabariigi aastapäevaks

6. detsember on suureks pidupäevaks meie vennasriigile, Soomele. Kellegi pole rohkem põhjust seda juubelit südamlikumalt kaasa pühitseda kui meil Eestil. Soome rõõmud on Eesti rõõmud, Soome kurbused on ka Eesti kurbused. Kuna mõlemas rahvas on tubli annus tagasihoidlikkust, mistõttu sõprus- ja rõõmutunded otsekohe tulevärkidena sädelema ei prahvata, on seda enam püsivat ja purunematut selles vaimu ja südame sugulussidemes, millele võib loota elu lõsisematel silmapilkudel.

Meil kõigil on meeles soomlaste ennastohverdav osavõtt Eesti vabadusvõitlusest, ilma milleta oleks meilgi saatus märksa suuremaid raskusi ja pingutusi nõudnud. Tänutunded liituvad eesti rahva õnnesoovidega, mida lähetame üle lahe.

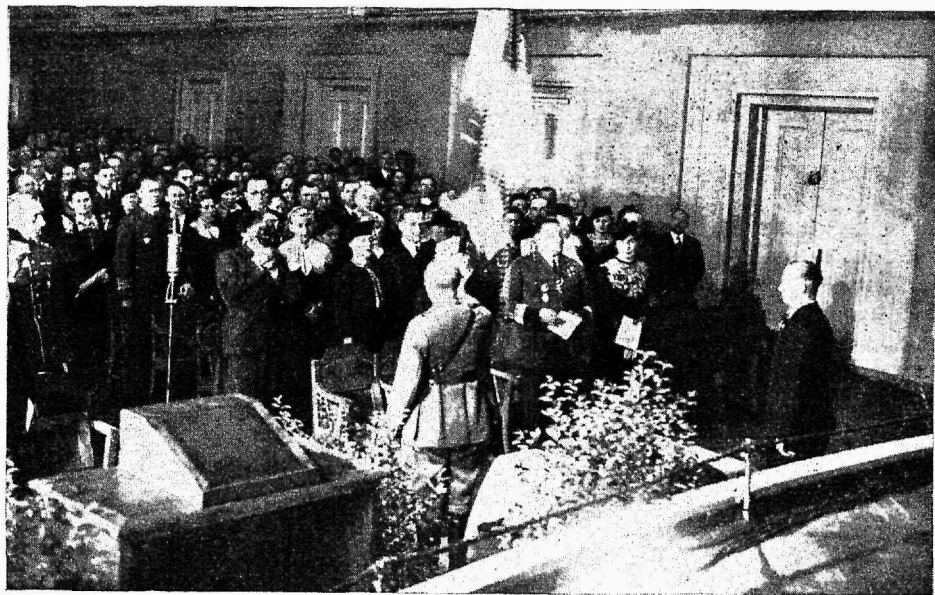
Alates ürgaegade kultuurvarade ühissalvedest on mõlema rahva ärksamad pead vabanemispüüetel võorast ikkest alati pilgud üksteisele heitnud, ulatanud käe ja rääkinud Soome sillast kui mõlema rahva elutarvidusest. On olnud aegu, kus selle silla loomisele lähemal on seistud, on silmapilke olnud, kus silla tarvidus on kui tumenenud, kuid viimane kakskümmend aastat on kindlad alused sillale siiski pannud. Millal see ehitus lõpule viiakse, on iseküsimus, kuid mõlema noore vabariigi iseseisva elu koidukumas särab see ühise vabaduseiha ja edasijõudmise sümbolina.

20 aasta eest oli mõlema rahva tulevik märksa tumedam praegusest, kuid siiski käisid soomlased püstipäi, suur vabadusetuli rinnus, ja laulsid Runebergi sõnadega:

*Ei ükski rand all taeva'ra'a
Nii armastet eal olla saa,
Kui põhja koidust kuldne see
Maa meie isade.*

Paljude elagu-hüüete hulgas, mis 6. dets. Soomes kaikusid, kõlas ka eesti noorsoo õnnesoovi-hüüe: „Eläköön itsenäinen Suomal!“

Riikliku Inglise Kolledži suurpäev.

Riikliku Inglise Kolledži aktusel lipu pidulik üleandmine

28. novembril pühitses Riiklik Kolledž oma esimest aastapäeva. Aastapäeva pühitsemine toimus kahes osas. Kell 12 päeval peeti aktus „Estonia“ kontsertsaalis, millele järgnes öhtul hästisisustatud ja tujuküllane pidu-öhtu.

Aktus algas täpselt kell 12. Aukülastena olid kohal mitmed riigi- ja seltskonnategelased. Eriti tuleks mainida Härra Haridusministrit, kes andis koolile üle Härra Riigihoidja poolt annetatud lipu.

Avakõne pidas Riikliku Kolledži direktor P. Vaarask, andes sealjuures ka lühikese ülevaate kooli elust ja tulevikukavatsusist. Kõnele järgnes lau-
luettekannet kooli segakoorilt. Kohe pärast eelmainitud järgnes lipu õnnistamine, mida toimetasid õpetaja Stockholm ja ülempreester Päts. Õnnistatud lipu andis koolile üle haridusminister, pidades ühtlasi lühikese kõne, milles

ta toonitas, et sini-must-valge lipu olemasolu on ainult siis võimalik, kui on olemas Eesti riik. Seepärast on kõik õpilased ja ka õpetajad kohustatud kaitsma Eesti riiki ja tema sini-must-valget lippu. Ta ütles, et Eesti lipp peab Riiklikule Kolledžile olema töökuse ja korralikkuse sümboliks. Selle lipu all ei tohi Riiklik Kolledž kunagi unustada, et ta kasvab vabale Eestile.

Sooja ja südamliku kõnega pöördus õpilaste ja külaliste poole lastevanemate komitee esimees kindral Reek, kes oma kõnes ütles, et Riikliku Kolledži arengus on kolm tähtsat hetke. Esimene neist on kooli esimene aastapäev, teine tähtis päev on siis, kui selle kooli õpilased esimest korda astuvad üle uue koolimaja läve. Kolmandaks tähtsaks päevaks tähistas kindral Reek Riikliku Kolledži 50. aastapäeva.

Kõnele järgnesid tervitused omava-

litsuslikelt ja muilt asutisilt ja ka eraisikuilt. Tervitustele järgnes veel segakoori ettekandeid G. Ernesaksa ja R. Pätsi juhatusel.

Eriti pühalikuks momendiks aktusel kujunes õpilaste liputöötus. Lõppsoona ütles direktor P. Vaarask, tänades kõiki aktusest osavõtjaid.

Aktus lõppes hümniga.

Esimese numbrina oli peokavas ingliskeelne näidend „Alice in Wonderland.“ Ettekanne kujunes üsna huvitavaks, andes ühtlasi ülevaate õpilaste keelelistest võimetest. Järgmiseks ettekandeks oli klaverisoolo, mis õnnestus samuti hästi. Kooli segakoor ja orkester kandsid ette mõningaid hästi läbitöötatud palasid.

Kava teises osas oli lühiettekandeid, mis õnnestusid kõik võrdlemisi hästi.

Kolmanda osa eeskavast moodustas rahvakommete näidend „Kosjamäng“, mille kandsid ette gümnaasiumi ja progümnaasiumi õpilased. Näidend oli hästi ette valmistatud asjatundjate kaasabil ja jättis hea mulje kõigile pidulistele.

Eeskavale järgnes tants, mis kestis kella 23-ni.

Riiklik Kolledž on täiesti rahul oma esimese suursündmusega.

Ta ei unusta oma lipu kõrget eesmärki, ta töötab suurima hoole ja püüdumisega, et jõuda järgmise aastapäeva lävele.

L. PÜRGE, Riiklik Ingl. Koll.

Minu psüühiline mina

Elus juhtub väga harva, et kaks või enam inimest on üksteisega psüühiliselt sarnased. S. t. nende meeled, intellekt ning tundmused on erinevad, tihti isegi väga suuresti. Seega on iga inimese psüüh omaette tervik.

Inimese hingeelu analüüsimisel peame teda põhjalikult tundma. Kindel on, et me ühtegi võõrast ega isegi isa, ema või venda nõnda hästi ei tunne, et nende hingeelu suudaksime täpselt kirjeldada. Seetõttu on võimalik saada enam-vähem täpselt psüühilist ülevaadet ainult iseendast. Omaenda psüühilise mina kirjeldamisel tuleb samuti kokku pörgata mitmesuguste raskustega. Suurim halbust on vahest see, et iseenda kirjeldamisel ei suudeta olla küllalt objektiivne.

Meelteteravuses seisab minu juures esikohal kuulmine. Seda võib põhjendada muusikaga, mida harrastan juba 7. eluaastast peale. Raske on järjestada nägemist ja kompimist, kuid siiski mulle tundub, nagu kompimismeel oleks veidi teravam näge-

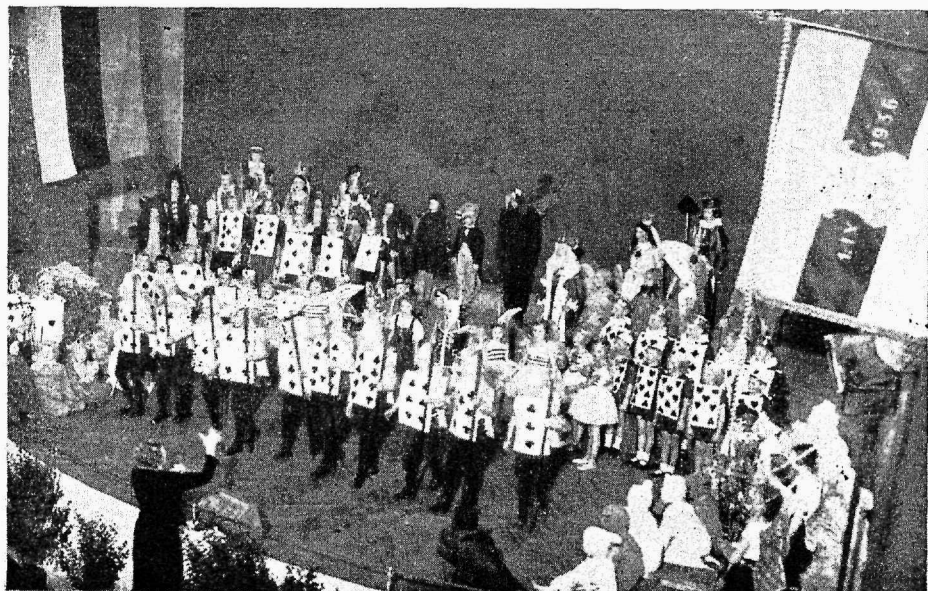
mismeelest. Sellele on kaasa aidanud sport ning muusikariist (flööt).

Üldkokkuvõttes on nende kolme meelega teravuse tase võrdlemisi ühtlane.

Minu juures esinevad kujutlused kannavad katkendlikku ilmet ning nad on seejuures sõnaliselised.

Tavalise inimese kombel olen ma segatüüp, kaldudes veidi kuulmistüüpi. (Nagu on teada, oleneb tüüpidesse kaldumine kasvatusel ning teatud alade rõhkupanemisest, mida ka juba eelpool mainisin).

Mälu on mul võrdlemisi laialdane. Omapärane on asjaolu, et mul iseäranis meelde on jäänud igasugused pisiasjad ning toimetused kaugemast minevikust. Kui keegi mulle meelde tuletab teatud päeva, näit. 7. jaanuari 1937., meenub mulle, et ma sel päeval olin psühholoogia eksamil, vastasin seda ning seda jne. Meeldetuletamisvõime on mu juures võrdlemisi kiire, siiski mitte täiesti momentaanne.

Ingliskeelne näidend Riikliku Inglise Kolledzhi koolipeol

Mälu ulatust võiksin nimetada pikaks. Ilma vähemagi raskuseta võin näiteks kirjeldada oma esimest koolipäeva a. 1928. Samuti võin ette tuua oma venna surma üksikasjad a. 1923, olgugi et ma tol korral olin vaid 3–4-aastane. Noist kahest juhtumest on siiski raske kindlaks määrata mälu pikkust, sest need on sündmused, mis seisavad inimesel meeles kuni surmani. Kuid samahästi on mul meeles ka paljud teised, suuresti vähema tähtsusega sündmused. Kord hästiõpitud koolitükk seisab meeles aastaid.

Fantaasia ilmneb minu juures elavalt. Tihti üksi olles, eriti aga siis, kui mul pole mingit tegevust, laskun unistuste-maailma, ilma et ma ise seda märkaksin. Unistustes esinevad mu tulevikuplaanid ning -kavatsused. Ma kujutlen end noore insenerina, kes on äsja lõpetanud ülikooli. Mul on oma korter ühes ilusa sisustusega, käin ametis kuskil ettevõttes jne.

Mõtlemise kohta võin tähendada, et see on minu juures hüplev. Kord

keerlevad mu mõtted ühe asja ümber, hetke pärast mõtlen juba midagi muud. Seejuures ei tule mõelda, nagu ma ei suudaks oma mõtteid üldse kontsentreerida — just vastupidi. Klassitööde ajal võin ma süveneda täielikult vastavasse ainesse ning töötada segamatult.

Mõtlemise juures esinevad mul tihti väga omapärased ilmutused. Näiteks on mul koolis olnud algebras kirjatöö ning enda teada on mul ülesanded õieti lahendatud. Õhtul voodis olles hakkas neile ülesandele mõtlema ning tihti avastan nende juures vigu. Mõtlemistempot, sellisena kui see on omane hüplevale mõtlemisviisile, võib lugeda kiireks.

Kõnelemisest rääkides võime lähendada kahest seisukohast: 1) kõnelemine kui kunst (retoorika), 2) vestlemine. Mina tahan peatuda vestlemisel, kuna ma isiklikult kõnekunsti ei harrasta.

Jutuajamisel ei tule mul puudus sõnadest. Kuid mitte kunagi ei võta

ma suhu mõnd võõrsõna, enne kui ma olen selle tarvitamisest teadlik, sest ma ei leia sellest midagi inetumat, kui keegi neid tarvitab valesi. (Näiteks ütles keegi: Ta pole lapsik, vaid naiivne.)

Mis puutub sellesse, kuidas ma vestlemisse suhtun, siis võin öelda, et see on mulle suureks naudinguks kellegagi (võimalikult targema inimesega) mõtteid vahetada. Väga meel-mööda on mulle mingisugune arutelu klassis, olgu see siis kirjanduslikult alalt, matemaatikas, usuõpetuses või mõnes muus aines.

Järgemööda võin ma töötada maksimaalselt 5 tundi. Niisugune pikk töö nõuab suurt tahtejõupingutust. (Säärane olukord oli mul käesoleva õppeaasta I poolal, millal mul tuli eksamite sooritamiseks iga päev õppida 4–5 tundi.)

On täiesti loomulik, et noor inimene peab olema elurõõmus, ta ei tohi igat asja kergesti südamesse võtta jne. Minule on omane ainult selle lause esimene osa. Minu juures on domineeriv lõbus meeleolu. Kahjuks võtan ma mitmeid tühiseid asju liiga tõsiselt, mis võivad mõjuda pikemat aega halvavalt minu meeleolule. Seevastu ei ärritu ma iga pisema narmise üle, nagu seda juhtub paljudel.

Üheks väga halvaks loomuomaduseks pean seda, et mu meeleolu võib väga kergesti muutuda. Lõbusana oles võin ma hetke pärast (kui selleks on olnud põhjust) täiesti tujust ära olla. See nähtus on küll mööduv, kuid endise tuju tagasisaamiseks kulub mitu korda rohkem aega kui selle äraminemiseks.

Pole üldse sellist inimest, kes soovib, et teda laidetaks. Iga isik tahaks meelsasti, et tema kohta räägitakse ainult head ning et teda ka kiidetaks. Kuid tahtmine, saada kiidetud, ilmneb iga inimese juures eri viisil. Ka minule meeldib, kui minu kohta räägitakse head. Avaliku kiituse ees on

mul seevastu omapärane piinlik tunne.

Ligemate tuttavate ning kaaslase käekäik on mul pea sama lähedane kui minu enda oma. Sellest hoolimata võin konstateerida, et mul pole ühtegi õiget sõpra.

Väga ebamugavana tunnen end suures seltskonnas. Mitte seepärast, et mul puuduks oskus käitumiseks seltskonnas, vaid seepärast, et igal pool, kus on palju koos, leidub indiviide, kes pole mulle meel-mööda. Seevastu eelistan väikest seltskonda suurele.

See on selge, et noorele kooliealisele inimesele ei piisa üksi neist õppetükidest, milledega ta tegeleb iga päev koolis.

Kooli kõrval on mu lemmikajaviiteks muusika ja sport. Muusika alalt huvitavad mind iseäranis laul, klaver ning flöödimäng. Sporti teen rohkem tervislikul eesmärgil. Võimaluse korral külastan teatrit.

Ehtida ei taha ma end mingil viisil. Ehitamine ei puutu muidugi mu riietusse. Alati on mul olnud soov riietuda hästi, seejuures mitte kalduda alplemisele.

Toa sisemuse kohta on mul peanoodeks puhtus ning teises järjekorras sisustus. Igasugune luksus on mulle vastumeelt.

Vahel juhtub, et olen unustanud mingisuguse ülesande täitmata. Siis valdab mind suur rahutustunne, mis enne ei vaibu, kui asi on korras.

Praeguses olukorras on võrdlemisi haruldane juhtum, kui mul juhtub olema vaba aega. Selle vähese vaba aja soovin veeta võimaluse korral vabas lõhus.

Igaüks on sellest teadlik, kui suur on tavaliselt koolipoisi taskuraha. See summake kulub tõesti tähelepanemata. Siiski mõned vabad kroonid kulutan meelsasti uue kaelasideme ostmiseks.

Juba lapsest saadik olen unustanud endast kui tulevases insenerist. Nüüd

H. Siegfried, RKTkool

Puulõige

on see unistus mul saanud kindlaks kavatsuseks, millest ma loodetavasti enam ei loobu.

Kui minu juures juhtub, et midagi on otsustada, siis sünnib see tingimata kiiresti. Olgugi et mõned vahel mu otsust laidavad, ei kahetse ma seda.

Kui mul on mingi kindel kavatus midagi korda saata, siis ei loobu ma sest kergesti, vaid püüan igal tingimusel seda jätkata ning lõpule viia, olgugi et see vahel jonnina paistab.

Juhtudel, nagu: kas osta või mitte, kinno minna või mitte, võidab paha-tihti esimene.

Viha on mul väga lühike, sellest hoolimata et ma kergesti vihastun. Riiale (!) järgneb ruttu leppimine. Siit võib järeldada, et ma pole jonnakas, vaid olen leplik.

Harilik töötempo on mul kiire, mis tihti kipub minema liigseks rabelemiseks. Vaimse töö (matem.) juures on selle otseseks tagajärjeks vead.

Nagu ma eelpool mainisin, ma toimin ning otsustan kiiresti. Seejuures pole see tehtud sugugi järelemõtlematult. Enamasti kaalun ma läbi igasugused võimalused ning võimalikud tagajärjed.

Mis puutub mu kavatsusisse, pean nende kohta tähendama, et ma nendega ial ei hoople, armastan neist aga rääkida lähematele tuttavatele, et seejuures kuulata teiste arvamist minu kavatsuste kohta.

Need mõned leheküljed püüavad anda lühikese ülevaate minu psüühilisest minast. Võib-olla on mulle endale jäänud kahe silma vahele mitmed asjad. Samuti on mul, nagu igal

leiselgi inimesel, tundeid ja tahteid, mida ei soovi avaldada.

Kuid kõigist selles kirjutuses esinevatest puudustest hoolimata peaks

igaüks, kes mind vähegi lähemalt tunneb, minu selles kirjelduses ära tundma ning veendumata, et ma ise olen vaatlusalune.

J. RIIV,

Tallinna Poegl. Reaalgümnn.

Meid külastas talv.

Kuule, kuidas pimeduses paiskuvad lumehulgad vastu jäätanud akent! Keerutavad tuisuulid üle aedade, tunglevad raagus okstes, ristlevad majanurkadel. Kuula vinguvat tuult, ja tunne rõõmu, et oled valges toas ümbritsetud hubasest soojusest. Olla nüüd väljas! Ega nüüd mitte külma pärast, aga see tuul. Tunned, kuidas jääne hingus poeb läbi riiete, topib teravaid jäänõelu põue, krae vahele, heidab vastu nägu, tekitab külmavärinaid.

Kuid alati ei tuiska, alati pole värisemapanevat külma. On päevi, mil sädeleb päike varjudega lumel, või langevad laisalt helbed ootavatele kaaslastele järele. On õhtuid, mil helgivad legendikud silmapiirini kuu mahedal kumal. Helendab tumedalt metsarüü, heidavad lumele liuglevaid pikki varje sõnatuina seisavad kuused. Hanged teretavad hangi teeservadel, ummisjalu ilmub hobune reega kuu-hämarusest tuhkjal lumel. Hõbe särab kühmuldel, kinkudel, sulab loh-kudes hämarasse poolpimedusse.

Siis kutsub sind midagi välja lumiste väljadele. Kutsuvad metsad vaikusega, lumised laaned tumma tõsidusega. Tahad jälgida sihte, tahad sukelduda metsa lumevõlvide alla. Tunned looduse lähedust pühalikes tüvedes, radadeta üksilduses. Näed kukkumas lund väriselt oksalt, järrel kiirgavat jäätolmu.

Tuiskad suuskadel üle mattunud sihikraavide, seisatad hetkeks, jälgid läbi aurupilve uut magavat ümbrust.

Taga seiravad sind omaenda jäljed, vinguvad ümber valgepäiste kadakate, tungivad otse läbi hõreda pajuvõsa, ikka kaks kõrvuti. Kihutad edasi piki sihti. Kuskil eelpool ootab küla, juba tähistab lattidest karjaaed heinamaade piiril segamatuse lõppu.

Ristled korraka üle värskete ree-jälgedele. Ruttad kaduvalle reele järele, vajutades hooga keppidele.

Imestad, kui märkad ees tõukudena venivate kogude kontuure, ees hobune, kõrval mees, keskel väike koorem puid, mis kroonitud roheline kuusega. Tõsi, on jõulud, jõulud lumega!

Ajad sõna juttu külamehega. Ta küsib sinult ühteist linnaelust, kutsub jõulupuule enda poole ja keerab siis allapoole suitseva korstnaga maja poole. Suitsevad need korstnad kõikjal. Loojangu punast värvitult hajuvad suitsuloorid kahvatu kõrguse poole. Igal pool punakas läige. Suled silmad, ikka veel kummitab laugude vahelt punane valguskiir. Kiirustab sulle vastu tuhat tiiru must koeranäss, suvine sõber. Juba koduvärv. Käänad kiiresti õue, kukud rõõmu pärast nagu kogemata veel trepi ees küljeli. Koeranäss väntab metsikult sabaga, teeb keelega meelitavaid liigutusi su näo juures, tiirleb igal pool jalus. Ilmud tuppa üleni lumisena, rahul enesega, aga näljane.

Juba särisevad pannid jõululaupäevases püsimatuses. Tagatuppa on üles seatud kuusk, mis ootab ainult ehtijat ja küünlasära...

Meid külastas seekord talv ja tõi meile jõulud sügava lumega.

Minu esimene suurem reis

Meie sõitsime isaga Tallinnast välja laupäeval, 7. augustil kell 7 p. l. Isa kandis suurt kohvrit ja mina väikest. Ema ja õde tulid meid saatma. Isa oli ühe kupee meie jaoks kinni panna lasknud. Me jõudsime sinna paar minutit enne ärasõitu. Siis algas suur jumalagajätmine, nagu oleksime sõitnud maailma otsa, kust iial tagasi ei tule. Viimaks rong hakkas liikuma. Eestist läbi sõites oli kõik ammu nähtud, pärast Tapat läksime magama...

Hommikul tundsin, et keegi raputab mind jalast. Ärkasin üles, tõmbasin riided selga, sest isa ütles, et meie sõidame praegu Riiga. Vaevalt oli rong peatunud, kui tulime maha ja läksime teisele rongile. Siis isa ütles, et nüüd oleme sama hästi kui Berliinis.

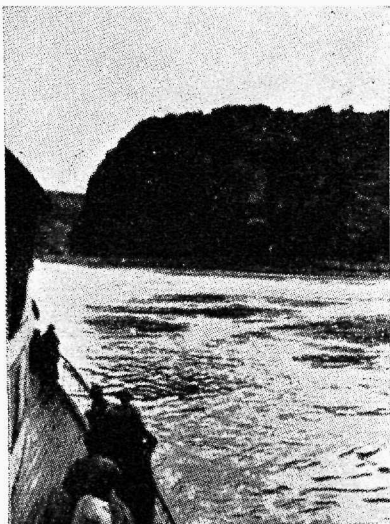
Lätis oli maastik igav. Jonikis — see on Leedu piiri jaamas — sai nalja: seal sõitis jaama ette üks väga iseäraliku ehitusega voorimehe vanke.

Peatusime siin pool tundi. Kell 9 jõudsime Kaunasesse ning kell pool 11 haagiti Ida-Preisimaa piiril meie rongi külge Kesk-Euroopa restoranvagon, kus hiljem lõunat sõime.

Ilm oli kuum. Restoranvaguni kraadiklaas näitas 28 pügalat. Öhtupoolikul muutus veelgi kuumemaks. Lõuna poolt tõusid mustad pilved, kuid need vajusid kuhugi ära. Kui me Berliini jõudsime, oli juba pime. Ilm oli endiselt kuum ja õhk raske. Me asusime ühte hotelli jaama läheduses. Järgmisel hommikul läksime loomaaeda, kus oli ahve, karusid, lõvisid, piisonhärgi, ja veel palju teisi loomi. Üks ahv oli kogemata saanud banaaniga vastu kõhtu ja põgenes

oma perega kalju nurga taha teiste ahvide kriiskamise ja inimeste naerulagina saatel, kus ta siis vesise suuga vaatama jäi, kuidas teised tema kaaslased talle määratud banaani nahka pistsid. Iseäranis aga torkasid mulle silma Saksamaal tänavapühikjad, kellel oli „refleks-klaas“ hea koha peal. Siis tuli mulle meelde üks Gori karikatuur, mille alla oli kirjutatud: „Refleks-klaas tänapäeva mood“. Käisime ka veel akvaariumis, kus oli mitmesuguseid kalu: kilpkonnad, maod, ussid ja krokodillid. Viimased olid nii laisad, et nad üldse ennast liigutada ei viitsinud, ja kui mõnel enam ühe koha peal olemine ei meeldinud, ronis ta üle oma kaaslase ja jäi, nagu ta oli, lamama. Siis käisin veel väikeloomade aias. Seal ma nägin kolme noort metskoera ja nendega ühes ruumis kaht karupoega, kes ajasid koerapoegi taga ja tegid sellega pealtvaatajaile palju nalja. Väikeloomade aias on väga palju noori koduloomi: seapõrsad, kes jooksevad karjaviisi rahva hulgas kiunudes ringi; kääbuskitsed, kes suuremaks ei kasva kui kitsetalled; vasikad, kes tahtsid meie võileivad käest ära süüa. Loomad on seal harjunud laste käest toitu saama, seepärast tulevad nad kartmatult juurde. Siis käisime planetariumis. Seal näidati tähtede ning kuu käiku ja Marsi ning Jupiteri seisust 1937. aasta novembris. Peale selle näidati väga ilusat looduloolist filmi, mille nimi oli: „Was ist die Welt?“

Järgmisel hommikul pärast paari-tunnilist kiiret sõitu, mille kestel telefonipostid aina lendasid mööda, jõudsime Hamburgi, kus jällegi külastasime loomaaeda. Seal mul suuremat vaadata polnud, välja arvatud indiaanlaste tootemid ning üks ka-

Lorelei kalju Rheini ääres

nuu, sest loomi olin näinud juba Berliinis.

Edasi läks teekond Kölni. Kui olime oma pakid hoiule andnud, läksime kuulsasse Kölni doomkirikusse, mille ehitusega alati 1248. a. ja lõpetati 1880. a. Seal olid mitmesugused sarkofaagid. Mõned neist olid kindluse moodi. Sarkofaagidele olid paigutatud kadunute kujud. Seal olid rüütlite, piiskoppide ja paavstide kujud. Siis käisime veel kiriku varakambri, kus oli kuld- ja hõbeasju. Nendes olid piiskoppide ja paavstide maised jäänused. Ka käisime veel Kölni doomkiriku lõunapoolses tornis, kust avanes ilus vaade Rheinile ja Kölni ümbrusele. Kui tulime alla, märkasid, et olin kaotanud oma rahakoti ühes rahaga. Olin kurb ja pahane. Kölnis ostsin endale uue rahakoti ja isalt sain uue taskuraha. Vaadanud linna ja Rheini jõge, sõitsime õhtul edasi Liege'i

Liege on tööstuslinn Belgias. Käisime seal ühes rauavabrikus kitsarööpalise raudtee rööbaste aluslappe vastu võtmas. Selles rauavabrikus te-

gime ringkäigu, mis oli väga huvitav. Kõige enne nägime suuri lehtrikujulisi torbikuid, milles vedel teras kees ja podises. Siis tulid vagonetid ja torbikud kallati ümber. Vedel hõõguv teras voolas sädemeid ja hõõguvaid piisku pildudes vagonettidesse. Siis veeresid vagonetid jälle minema. Vagonettidest valati teras neljakandilistesse vormidesse. Kui teras oli kõvaks punaseks plekiks hangunud, võtsid suured tangid vormi ümbert ära ja siis tulid teised tangid, mis haarasid hõõguva pleki ja tõstsid ta valtside ees asetsevaile rullidele, viimased ajasid teda valtside vahele. Kui ta ots valtside vahele sattus, käis kõva krahh ja plekk kadus valtside vahele ning tuli teiselt poolt välja. Seal tõusis rullidega põrand ja plekk muutus 12 meetri pikkuseks teraslatiks. Siis juhiti ta põrandaalusesse torusse, mille kaudu sõitis lõpppunkti, kus ta välja tuli ja virna tõugati.

Liege'is on ka suur 199 m kõrgune Maailmasõjas langenute mälestussammas. Selle alumises osas on galeriid, mille külge olid riputatud kõigi Maailmasõjast osavõtnud maade lipud. Ma imestasin väga, kui alt üles vaadates nägin kolmandal galeriil sini-must-valget Eesti lippu. Ostsime endile piletid ja sõitsime liftiga torni tippu. Sealt avanes ilus vaade Liege'ile, ainult vabriku korstnate suits segas natuke vaatamist. Kahe päeva pärast sõitsime tagasi Kölni kaudu Koblenzi, kus astusime laevale, millega sõitsime Rüdesheimi. Sõit Rheinil oli ilus. Meie möödusime õhtu eel Lorelei kaljust. See tuletas mulle meelde üht laulu, mis seoses selle kaljuga ja kõlab järgmiselt:

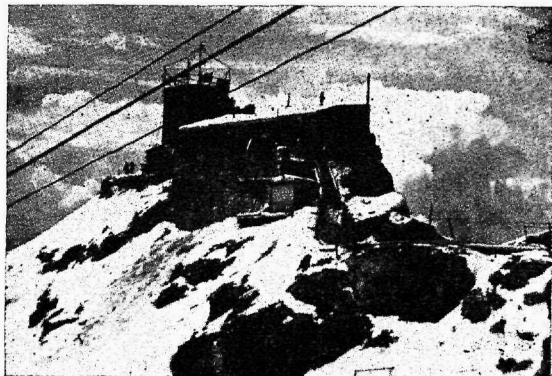
Ich weisz nicht, was soll es bedeuten,
Dasz ich so traurig bin:
Ein Märchen aus alten Zeiten,
Das kommt mir nicht aus dem Sinn.
Die Luft ist kühl, und es dunkelt,

Und ruhig flieszt der Rhein,
Der Gipfel des Berges dunkelt
Im Abendsonnenschein.

Kui pimenes ja kuu paistma hakkas, siis näisid rüütli lossid viirastuslikena. Kõik mäeküljed on viinamarja-istandusi täis ja iga väiksemgi kalju aste on viinamarja väätsid täis. Öhtu kella üheksa paiku jõudsime Rüdeshheimi, sealt istusime kohe rongile ja kell II olime Heidelbergis, kus hotelli läksime ja puhkama heitsime. Hommikul sõitsime mäe „Königstuhl'i“ otsa, mis on Heidelbergi külje all. Seal ronisime vaatetorni, kust avanes avar vaade lõunas ja idas laiuvale Rheini madalmaale, põhjas ja läänes mäestikule. Kui alla tulime, läksime ka Heidelbergi lossi. Seal näidati meile kuulsat Heidelbergi veinivaati, mille ehitas Kurfürst Karl Theodor 1751. a. Vaat mahutab endasse 221 726 liitrit veini, ja selle vaadi olevat käabus Perko üksinda oma elu kestel tühjaks joonud. Siis läksime ülikooli, käisime aulas ja üliõpilaste kartseris. Viimaste seinad olid jooniseid ja pilte täis ja see kes, meid juhtis, ütles, et Bismarki poeg olevat ka ühes niisuguses kambris istunud. Samal päeval sõitsime edasi Müncheni.

Seal käisime kuulsas „Deutsches Museum'is“, kus oli nii palju asju, et ma päris imestas. Seal oli lennukeid, allveelaevu, vedureid, kiviaja ja koopaelanike elamuid ja palju muud. Meie käisime muuseumis kaks päeva. Münchenis oli ka üks väga huvitav raekoda. Kell kaksteist päeval hakkasid tema fassaadil olevad kujud liikuma ning tantsima.

Münchenist läks sõit edasi Garmisch-Partenkircheni, kus käisime „Zugspitze“ otsas. Kuna olin enne seda väga palju õunu söönud, ei olnud ma päris terve ja olemine polnud just kõige parem. Üleval tipus oli ai-

Zugspitze

nult 2 pügalat sooja, oli udune ja sadas lund ning vihma segamini. Üles sõitsime hammasraudteel. Viimane 4–5 kilom. läks tee tunnelis, ja lõppes 2360 m kõrguses hotell „Schneefernerhaus'i“ juures. All olid metsad ja rohelised aasad, üleval olid paljad kaljud ja lumi. Hotelli juurest sõitsime veel 300 meetrit kõrgemale köisraudteega viimase tippu. Alla tulles oli olemine veelgi pahem, süda kippus vägisi pahaks minema, aga õnneks jäin magama. Kui jälle Garmisch-Partenkirchenis olime ja vagonist väljusime, olid jalad nii nõrgad, et vaevalt võisin käia. Vaevalt sain hotelli, kus 2 tundi magasin. Hotellis nägin ka ehtsat Baieri tantsu.

Öhtul sõitsime Berliini tagasi ja teisel hommikul kell 10 olime juba hotellis. Kohe läksime suurtesse Berliini kaubamajadesse. Sama päeva õhtul, enne meie ärasõitu, korraldati Berliinis suur tulevärk Berliini 700. aastapäeva puhul. Raketid aina lendasid vastu taevast.

Samal öhtul algas reis kodu poole Eestisse.

Üldse jäi mulle sellest reisust hea mulje ning ma olen temaga kõigiti rahul. Tahaksin esimesel võimalusel jälle reisima sõita.

20. veebruaril ilmub Vabariigi XX aastapäeva juubelinumber. Kaastöö saata 10. veebruariks.

Tallinna Reaalkooli pidu

Algas sügissemester, algas samuti pidude ajajärk. Kuis muidu peletada piinavat igavust ajal, mil pori sillutab teid ja kõikjal immitseb nagu udust märga. Kuis jätta minemata peole, kui kutsub maja säravil aknail, kui juba kaugelt tajud rütmilist saksofoni kaeblikult unistava meloodiaga. Näed isegi hämaras valguses paare keerlemas, hõljumas põrandal... „Ei, koju ma ei jää!“

Piduhimulise Tallinna koolinoorsoo tulipunkti langes siis ka 20. novembril s. a. korraldatud „Reaali“ sügispidu. Reaalkoolile pandi küll uus nimi *Tallinna II Poeglaste Gümnaasium*. Uue nimega pole aga kadunud vana kuulsus, ikka kõlab rahvasuus Reaalkooli nimi ja tuntakse traditsioonilisest mütsist realisti. Realistid austavad endist nime ja mütsi.

Kõigest sellest tingituna külastas pidu õige suur arv noori ja vanu, küündides üle tuhande. Kiuste mahutas pealinna põline teadusetempel, tarkusetaimelava nii suure voogava lõbusa hulga. Olgugi pakatamas, kuulas koolimaja sädelevaid noori, kes vabana igasugusest ängistusest, tundsid end tõeliste pidulistena tarkusest tuhmunud seinte vahel. Oleks võidud pidu korraldada ka kuskil suuremais ruumes, aga mis on armsam — kas oma või võõras?

Eriliselt oli rõhutatud ettekandeline osa. Muusikaringi hoolsa töö viljana võidi külalistele pakkuda nauditavaid sooloettekandeid viiulil, klaveril ja ksülofonil (viimast võrreldi tabavalt akrobaadiga). Hästi esines kahekordne meeskvartett, teenides rohket kiitust. Eeskava jätkus paari palaga sümfooniaorkestrilt ja edasi koorilauluga, mis vahelduse mõttes toimus orkestri saatel. Lõpuks valmistas meeldiva üllatuse ja lõbusa mee-

olu näiteringi poolt ettekantud katkend pikemast teosest „Mauruse koolis“. Et osad tegelastel hästi olid valitud ja ära õpitud, siis esitas igaüks oma parima nii tüüpide usutavuse kui ka viimistletud tegevuse ja artikulatsiooni poolest. Kiitusega peab mainima, et kõik ettekanded esitati äärmise ladususe ja täpsusega, milles selgesti avaldus korraldajate ja tegelaste asjatundlikkus. Oma esinemisega näitasid realistid, et mitte ainult spordiväljalt ei tule nad võidukalt, vaid ka arenilt, kus võistlevad muusad — realistid võitsid kuulajate-vaatajate südamed.

Haruldase kiirusega tühjendati loteriirattad ja vähesed tühjad sedelid põrandal tõestasid võitude rohkust. Einelaua hoogne töö algas õieti intensiivselt just tantsuga, ainult ettenägelikkuse tõttu pääseti seal tõsisest kriisist.

Võiks heita kord pilk saali, kus noored, unustades ümbruse, elasid hetkeks vaid hüplevatele helidele. Tõesti, see pidi olema meistertantsija, kes suutis juhtida oma daami läbi rahvahulga, mille ees Napoleon oleks tundnud hirmu, rääkimata Caesarist, kellele isegi amfiteatri inimmass enam aukartust ei tekitanud. Kuumusest ja teistest kehalistest piinadest möödume vaiksesti, kuigi selles avaldus, et tänapäeva noorusel on tahtejõudu ja püsivust ka kõige raskematel silmapilkudel, nagu seda on tantsusaali kõrgepingeline õhkkond.

Ka sellele entusiasmile tehti lõpp kõige ülevamal hetkel, hetkel, kui parajasti valsitaktis võimsa sahinaga libistati jalgu mööda kannatavat parketti ja suure paatosega kruniti paar tiiru ümber oma telje (seda tantsulugu mängis oma kooli kombineeritud jazz võrdsetel elukutselistega, kes

Riikliku Inglise Kolledzhi eestikeelse näidendi „Kosjamängud“ osalised V gümnaasiumi klassist

lahkusid määratud ajal). Siis kõlitas direktor koolikella ja ütles: „Armsad pojad, nüüd on lõpp!“ Kadusid rahuldunult õpilased sü-

gisse südaõhe. Tühjana ja pimedana jäi seisma massiivne hoone, ootama algavat päeva — tänu taevale, et mitte koolipäeva.

ELLEN TRUMMER

Lumises metsas

Hämardub kõrgete kuuskede all.
Lumistund põliste hiiglaste vall
palistab teed,
külmunud veed;
üksikuid helbeid veel langeb taas
rõõm pääseb valla! [alla —

Hõisk läbib härmatand tiheda salu,
paigal nüüd püsida enam ei talu.
Veel ainus pilk —
hõbene helk
hingesse sööbib.
Lumest kõik joobub.
Hämardub helkvate metsade all.

VALTER MÄNDMETS,
Valga progümn. I kl.

Tervitus jõuluvanale

Sind, jõuluvana, tervitan
Nüüd oma väikse lauluga.
Need kingid, mis mull' kinkisid,
On mulle kõige armsamad.

Nüüd olen rõõmus otsata,
Et oled tulnud Eestisse.
Sind tänan mina südamest,
Et minu sõber oled veel.

AJUSPORT

ELSA NURK,
Türi Maj.-gümn.

Jõulumõistatus nr. 4

1, 2, 3, 4 — 5, 6, 1, 3, — 7, 8 —
9, 10, 7, 11, 9, 4 — 12, 13, 13, 14, 3,
15, 16, 4 — 17, 9 — 18, 16, 19, 19, 9,
4, — 19, 6, 6, 4 — 10, 8, 20, 20, 9, 7,
16 — 11, 2, 10, 9, 18, 9 — 17, 15, 8,
14, 8, 5, 8, 8 — 9, 14, 14, 9, — 17, 15,
8, 14, 8, 3, 19, 21, 16, 14 — 13, 19 —
17, 2, 14, 14, 16 — 7, 9, 9 — 5, 2, 2,
14, 16 — 14, 16, 19, 19, 9, 19, 4, — 17,
15, 8, 14, 8, 20, 8, 19, 4, 16, 4 — 11, 6,
4, 9, 7, 16, 3, 11 — 5, 2, 2, 11, 20, 19,
8, 4 — 18, 9, 14, 14, 9.

3) 13, 1 — 12, 8, 8, 11, 16, 5, 8, 8 —
13, 1 — 12, 8, 8, 11, 16, 5, 8, 8 = üld-
tuntud jõululaul.

4) 12, 9, 5, 16, 14, 14, 9 = jõulutäht.

5) 17, 15, 8, 14, 8, 16, 18, 9, 19, 21,
16, 16, 14, 3, 8, 7 = koht Piiblis, mis
räägib Jeesuse sündimisest.

6) 5, 3, 5, 9, 10, 12, 13, 13, 12 = jõu-
lumaiustus.

7) 11, 6, 6, 20, 9, 14, 9, 11, 20, 16,
5, 2, 16, 18 = päev pärast jõulupühi.

1) 17, 15, 8, 14, 8, 7, 16, 16, 11 =
isik, kes toob lastele kinke.

2) 18, 3, 20, 11, 9, 12, 3, 7, 5 = kink,
mida saavad halvad lapsed.

Lahendamistingimused on sarnased
varemilmunud samalaadsete mõista-
tustega. Ülemalseisvate numbrite ase-
mel leiavad õiged lahendajad jõulu-
õnnesoovi mõistatuse autorilt.

E. VÄLJA,
Tall. Poegl. Kaub.-k.

Mõistatus nr. 5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53
54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71
72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89
90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107

Põikread: 1. A. Mälgu leos. 7. Eesti kirjanik. 14. Saksa kuulus len-
dur. 15. Riik Euroopas. 16. Pikkuse-
mõõt. 17. Kaunis. 18. Kinnitusese. 19.
Metall. 20. Mehenimi. 21. Eesti minis-
ter. 23. Euroopa suuremaid tööstureid
20. s., †. 24. Laeva osa. 25. Materia.
27. Soome kirjanik. 28. Toa osa. 29.
Eesti kunstnik. 30. Toitain. 31. Soome
kirjanik †. 32. Operett „Estoniast“.

Püstread: 1. Puuviljad. 2. Mõte.
3. Jook. 4. Eesti laulja. 5. Isikuline ase-

sõna. 6. Eesti reklaam-büroosid. 7.
Koht Pärnumaal. 8. Türgi mehenimi.
9. Kaks kõrvutiasuvat tähte tähesti-
kus vatsupidises järjekorras. 10. Pool-
saar Egiptuses. 11. Eesti kirjanik. 12.
Lind. 13. Eesti ajakiri. 16. Linn Ees-
tis. 19. Jõgi Hispaanias. 20. Saksa fil-
midiviiva. 21. Toitain. 22. Pikkusemõõt.
24. Tiitel. 25. Eesti helilooja. 26. Tem-
mal. 29. Naatriumi keemiline märk.
30. Noot.

E. ERNESAKS,

Tall. Poegl. Kaub.-k.

Mõistatus nr. 6

1	2	3	4		6	7	8	9	10		11	12	13
14	A	B	E	S	T		R	-			16		a
17			I	T	S		R	d	e		19		a
			T	S		E	Y	A					a
24			J	E	S			d	e				
29			L	A							32		
34			L								36		
38			R								39		
40			P	O							42		
			P	U	S	L					44		
			K	A	S	E					48		
51			L	H	T						53		
57			P	E	R						59		
61			P	I	S	T					63		
66			E	S	T	I							

Põikread: (1) Kaitsevaelase eral-
dusmärk. 5. Pisikud. 14. Lühemaajaline
vangistus. 16. Kaks (vene k.). 17.
Riidesort. (18) mark, kauba märk.
19. Alluv. 20. Poisi nimi. 22. Esimene
naine. 23. Sõiduk. 24. Saksak. prepo-
sitsioon. 26. Inglise. jaatus. 28. Lähem
sugulane. 29. Kella hääliitus. (31) Kat-
mata, ka aryete liik. 34. Rahvatõug.
36. Mäng. (38) Riigikoguliige põllum.
erakonnast (e). (39) Võoramaine lind.
40. Nimi piiblist. 42. Olen, elan. 43.
Ebajumal. 45. Papagoide liik. 47. Kü-

simus. 48. Kellel. 50. Capone'i eesnimi.
51. Lüüakse prae juurde. 55. Dagoveri
eesnimi. 57. Asus, oli. 58. Tegelane
„Tõest ja õigusest“. 59. Tekib põlemi-
sel. 61. On igale kallis. 62. Torge. 63.
Hüütakse juubilarile. 64. Maakoht V.-
Aasias. 65. Kartlikud.

Püstread: 1. Eesti aastakiri. 2.
Naise nimi. 3. Kreekakeelne täht. 4.
Inglise. naise nimi. 6. Kallisvara. 7.
Maadlusvõte. 8. Kolmandat isikut. 9.
Asi. 10. Sidesõna. 11. Eesti võimlemis-
õpetaja. 12. Lahti tegema. 13. Surnud

Eesti eralendur. 19. Vald Pärnumaal. 21. Sellen. 25. Puhkas, uinus. 27. See, millest teistele ei räägita. 28. Tahaks olla igaüks. 30. Väike kanal. 32. Riik Euroopas. 33. Peaksid olema kõik lapsed üksteise suhtes. 35. Vabadussõja kangelane. 36. Naise nimi. 37. Alevik Petserimaal. 41. Paigutati. 43. Kino-

koomik. 44. Kellel. 46. Vala. 47. Küsimus. 49. Värv. 51. Pesemisvahend. 52. Teeb rinna rõõmsaks. 53. Aine, mida looduses küllalt ja mille eest linnas tuleb maksta. 54. Eesti kunstnik. 56. Tegelane Shakespeare'i lavateosest. 60. Sidesõna. 62. Lühend kirja lõpul, mida eriti ohtrasti tarvitavad tüdrukud.

Kirjandusmõistatus nr. 3 õige lahendus

Lahendajad: Helmi Odrats, Põltsamaa Keskkoolist, Evald Tomson, Harjumaa Progümnaasiumist, Nora Neumann, Tartust, Ants Paas, Harjumaa Progümn., Linda Meiel, Põltsamaa Progümn., Mihkel Ranna, Harjumaa Progümn., Hellen Kägu, Rakvere Progümn., ja Aksel Tiisler, Valga Progümnaasiumist. Auhinnaks „Tuleviku Radade“ aastakäigud.

Lahenduse võti.

18, 16, 11, 2 — 11, 4, 7, 17, 4, 6 = Fr. Tuglase novellikogu „Õhtu taevas“.
 19, 2, 13, 9, 11, 21, 21 — 1, 4 — 19, 4, 13, 9, 11, 2, 6 = F. Dostojevski maailmakuulus teos „Kuritöö ja karistus“.
 16, 4, 8, 8, 7, 3, 7 — 11, 4, 7, 17, 4, 12, 9, 8, 7, 19 = G. Hauptmanni teos „Hannele taevaminek“.
 8, 9, 3, 6 — 16, 22, 3, 10, 7, 13, 6, 6, 22, 8 = S. Lagerlöfi teos „Nils Holgersson“.

12, 4, 4 — 18, 8, 8, 9, 6, 11, 2, 6 = K. Hamsuni teos „Maa õnnistus“.
 11, 2, 9, 6, 19, 4, 19, 6, 9, 14 — 3, 2, 8, 4 — 1, 15, 3, 3, 7 — 11, 4, 3, 17 = J. Aho laast „Tuiskaksid lund jälle talv“.
 6, 9, 8, 9, 3, 9, 8, 14 = d'Annuncio teos „Sinilind“.
 14, 22, 13, 9, 4, 8 — 10, 13, 4, 23 — 5, 22, 13, 11, 13, 7, 7 = O. Wilde'i teos „Dorian Gray portree“.
 5, 9, 12, 7, 14, 4, 14 = M. Maeterlinck'i sümbolistlik teos „Pimedad“.

Lahendus.

Ju lapsena igatsesin merd ääretut mina. Ma tahtsin näha ta lainete valgeid harju ja lainetel liuglevat viirese varju ja vahu sees õõtsuvaid kajakarju ja kaugel kõikuvat üksikut purje.

Lahenduse tulemus: tsitaat Fr. Tuglase novellist „Meri“.

L. KIVIMÄGI

Rahvusvahelise Õpilaste Kirjavahetuse Büroo teateid

Sügisesele hooajale on koolidelt saabunud hulgaliselt sooviavaldusi kirjavahetusse astumiseks välismaa õpilastega. Saadetud sooviavalduste läbitöötamiseks on Büroo liikmed pidanud igal nädalal tundide viisi koosistuma. Pingutavale tööle vaatamata on Bürool heameel, et töö läheb edasi ja välismaa vastutulelikkuse tõttu on olnud võimalik kõiki rahuldada, kui see ka mõnikord aega nõuab. Suuremat huvi meie maa vastu on avaldanud ka Inglismaa ja Soome.

Juhime tähelepanu asjaolule, et sooviavalduste tõttu Šveitsi ei saa Büroo uusi soove sellesse maasse ajutiselt rahuldada. Õpilased, kes soovivad saksakeelset kirjavahetust, võiksid selle asemel valida Saksamaa.

Allpool avaldame kirja, mis saabunud Saksamaalt Tall. L. Poegl. Kommertsgüm. abiturientide Heinr. Amos'ele.

Soovime kõigile sulesõbrule häid jõule ja edukat uut aastat!

Bochum, den 8. 10. 1937.
Kaiser Wilhelm Nr. 6.

Lieber Heinrich.

Ich muss mich zuerst einmal wirklich entschuldigen, dass ich so lange mit der Antwort auf Deinen lieben Brief gewartet habe. Aber ich will Dir es sofort erklären. Kurz nach Weihnachten mache ich mein Abitur. Hierfür muss ich sehr viel lernen. Denn ich habe mich in den unteren Klassen nicht allzu sehr um das Lernen gekümmert. Dieses muss ich nun alles in der kurzen Zeit nachholen. Aber augenblicklich habe ich 8 Tage Ferien. Ein wenig kurz, aber wenigstens etwas. 8 Tage nach den Ferien fahre ich nach Kiel. Dort muss ich eine Eignungsprüfung machen. Denn ich will Offizier der Marine werden.

Bald mache ich auch meinen Führerschein zum Führen eines Kraftwagens. Aber ich muss noch bis zu meinem Geburtsdatum warten, denn dann werde ich erst 18 Jahre. Aber dann bekomme ich ihn sofort. Dann wird aber eifrig gefahren. Darfst Du schon einen Wagen fahren? —

Gestern waren wir in der Ausstellung in Düsseldorf „Schaffendes Volk“. Sie ist ganz fabelhaft. Man kann nur immer wieder staunen. Die grössten Maschinen und die kleinsten und eleganten Schmuckstücke. Ich war jetzt schon zweimal da. Aber ich muss Dir ehrlich sagen, obwohl ich 2 mal von morgens bis abends in der Ausstellung war, alles habe ich noch nicht gesehen. Aber dafür kenne ich den Vergnügungspark viel besser. Eine Achterbahn kennst Du doch sicher auch? In Düsseldorf steht eine, da kann man nur staunen. Dann war ich in einen sogenannten „Sturzflieger“. Man fliegt ganz um eine Achse herum. Ich fand dies einfach fabelhaft.

Dann sind abends ganz besonders schön die Wasserspiele mit bunter Beleuchtung. Ganz fabelhaft. Ich habe wirklich schöneres noch nicht gesehen.

Vor einigen Tagen habe ich den Führer und den Duce (Mussolini) in Essen gesehen. Wie die beiden Staatsmänner so nebeneinander standen, es war einfach herrlich. Und eine Begeisterung herrschte überall. Na, Du wirst es ja wohl in der Zeitung gelesen haben.

Viele Grüsse

Dein Freund

Friedrich.

Piparkooke jõuluks

Juba nädalaid enne jõulupühi tunneme õhus nagu mingit kirjeldamatut hõngu. Mitte üksi sagedased kirjallikud tööd koolis ja värske valendav lumi ei ennusta peatseid pühi, vaid ka üldine kiirenev elutempo kõneleb küllalt selgelt jõulude tulekust. Rutatakse kesklinna kitsail tänavail, pakike näpuotsas ja heidetakse pilke jõuluehteis vaateaknaile. Eriti palju toimetusi toovad jõulud perenaisele. Perenaise hooleks on jäetud kodu korraldamine jõulude vastuvõtmiseks ja ta hakkab selleks tegema juba varakult eeltöid. Üheks sääraseks tööks on piparkookide ja teiste küpsiste valmistamine.

Valmistagem saabuvateks pühadeks mõned küpsised:

1. Piparkoogid.

Piparkookide valmistamiseks vaja-me järgmisi aineid: $\frac{1}{2}$ kg siirupit, 1 supilusikatäis vürtsi, 1 kg jahu, 200 g taimevõid, 1 teelusikatäis põdrasarsoola ja 1 teelusikatäis potašit.

Valmistus: Potaš sulatatakse kuumas vees ja lisatakse kuumendatud siirupile. Põdrasarsool segatakse jahuga, lisatakse siis eelmisele segule. Saadud taignale pannakse juurde taimevõi, mida tuleb enne üles sulatada, ja vürts. Nüüd sõtkutakse taigen hästi läbi ja jäetakse jahedasse ruumi

seisma. Taigen peab paar päeva seisma ja siis võib valmistada temast mitmesuguseid koogikesi. Koogikesed asetame hästimääritud plaadile, määrime nuunaga ja küsetame keskmise kuumusega ahjus.

2. Hea „S“.

50 gr suhkrut, 50 gr võid, $1\frac{1}{2}$ kl. jahu, $\frac{1}{4}$ tl. põdrasarsoola, $\frac{1}{2}$ tl. kaneeli ja 1 muna.

Valmistus: Või ja suhkur vahustatakse, lisatakse juurde muna, kaneel, põdrasarsool ja jahu, Saadud taigen sõtkutakse läbi, veeretatakse ümmarguseks ja vormitakse „S“. Peale raputatakse kaneeli ja suhkrut, siis pannakse küpsema kõvastumiseni.

3. Liivakoogid.

1 kl. suhkrut, 200 gr võid, 2 muna, $1\frac{1}{2}$ kl. nisupüüli, $1\frac{1}{2}$ kl. kartulijahu, natuke sidrunikoort. Määrimiseks muna.

Valmistus: Või hõõrutakse suhkruga vahule, lisatakse munad ja sidrunikoort. Jahud segatakse läbi ja pannakse eelmisse segusse uuesti läbi segades. Saadud taigen jäetakse 1 tunniks seisma. Selle järele asetame taigna lauale, lõikame väikesteks tükkideks ja valmistame sõrmesuurused rullid. Rullid pannakse panniga ahju küpsma.

„Tuleviku Rajad“ ilmuvad üks kord kuus (välja arvatud juuni, juuli ja august). Tellimishind kr. 2.— kogu õppeaastas, 90 snt. sügispoolaasta, 115 snt. kevadpoolaasta. Üksiknumber — 25 snt. Vastutav tegevtoimetaja: Karl Mihkla. Toimetus: Joh. Aavik, Harald Jänes, Otto J. Küsel, Hugo Lepik, Oskar Parlo, Helene Tamverk, Aleksander Vaigla. Väljaandja: Eesti Keskkooliõpetajate Kogu. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Sakala 51. Tarvitamata käsikirju alal ei hoita. Käsikiri saadetakse tagasi, kui selleks on lisatud mark.

«UUS EESTI»

toob kiirelt, täpselt ja asfali-
kult sõnas ja pildis iga päev
rohkesti tarvilikke ja huvitavaid

u u d i s e i d

kogu maailmast

150
Lowe's

